

POPPER PÉTER

**A nem értés
zűrzavara**

*Ezoterikus hiedelmek
és téves tanítások*

Saxum
2008

P. G.-nek

*„Fiam, arra kérlek, biggy Istenben,
akármit beszélnek a papok.”*
(Benjamin Jowett)

**Tájékoztató az Olvasónak,
hogy ne féljen és ne várjon túl
sokat ettől a könyvtől**

– *Felteszek egy kérdést* – mondta Milinda király a nagytiszteletű Nágaszénának. – *Meg tudod válaszolni?*

– *Kérlek, tedd fel a kérdést* – mondta Nágaszéna.

– *Már feltettem* – mondta a király.

– *Már megválasztam* – mondta Nágaszéna.

– *Mit választottál?* – kérdezte a király.

– *Mit kérdeztél?* – mondta Nágaszéna.

– *Nem kérdeztem semmit* – mondta a király.

– *Nem választottam semmit* – mondta Nágaszéna.

Tartalom

Tájékoztató az Olvasónak...	7
Miért?.....	13
Első beszélgetés.....	17
<i>Közbülső történések 1998 tavaszán.....</i>	<i>19</i>
Második beszélgetés.....	23
Megbeszélés az Olvasóval.....	27
Harmadik beszélgetés.....	31
Tűnődés.....	35
Negyedik beszélgetés.....	43
Tévedések, hamis hiedelmek, felelőtlen állítások I.	45
1. <i>Amire az ember halála percében gondol... ..</i>	<i>48</i>
2. <i>Halottidézés, kísértetlátás.....</i>	<i>50</i>
3. <i>A karma végzetként való felfogása.....</i>	<i>52</i>
4. <i>A szabad akarat és a szabad cselekvés.....</i>	<i>54</i>
5. <i>A hermetikus titok.....</i>	<i>56</i>
6. <i>Maitreya Buddha londoni garzonja.....</i>	<i>61</i>
7. <i>Papok és lelki gyógyítók.....</i>	<i>63</i>

Ötödik beszélgetés.....	69
Lélek és vallás Keleten és Nyugaton.....	73
Hatodik beszélgetés.....	79
Greta Garbo eltűnése a filmvilágból.....	81
Miért hallgatnak a próféták?.....	85
A jószág szégyene.....	89
A gyógyítható és a gyógyíthatatlan betegségek.....	95
Bábel kövei közül vér szivárog.....	101
Hetedik beszélgetés.....	105
Mentségre szorul-e a „nihil”?.....	109
Beavatott vagy? Ki által? Mibe? I. <i>Ezoterikus megközelítés</i>	113
Beavatott vagy? Ki által? Mibe? II. <i>Vallástörténeti megközelítés</i>	121
Beavatott vagy? Ki által? Mibe? III. <i>A buddhista álláspont</i>	125
Férfiként vagy nőként fogsz-e újra megszületni?.....	129
Tévedések, hamis hiedelmek, felelőtlen állítások II.	131
1. <i>Állatok balála és újraszületése</i>	133
2. <i>Támadás a New Age ellen</i>	135
3. <i>A csoda elutasítása és ábítása</i>	136
4. <i>Emlékezés előző életekre</i>	139
5. <i>Mitől Mester a mester?</i>	141
6. <i>A feltámadás vulgáris értelmezése</i>	144

Az ezotéria születésének legendája <i>Hermész Triszmegisztoosz a lélekről</i> és a testről.....	149
Kit szeret az Isten?.....	153
Belehalnak-e a halak az özönvízbe? <i>A New Age</i>	157
Nyolcadik beszélgetés.....	161
Az ezotéria becsülete.....	163
A becsület ezotériája.....	167
A taizéi mozgalom <i>A legújabb út a pokol felé</i>	171
A sötét szoba titka.....	173
Az ezoterikus elmélyedés haszna és veszélyei.....	179
A kundalini-energia.....	183
Miért? <i>Egy saru, egy köpeny és egy kis fény</i>	187

Miért?

*„Állandóan a transzcendenciával
foglalkozni annyi, mint balak nyomát
keresni kiszáradt folyómederben.”*

(Vu-Cu)

Miért írtam ezt a könyvet?

Soha nem volt szándékom beszámolni semmilyen személyes spirituális élményemről. Ezt a törekvést másoknál is mindig elleneztem. Ennek két oka volt:

1. Reménytelen, mindig félreértéseket eredményező vállalkozásnak tartottam.

2. Kizárólag egyetlen személynek szóló, senkivel nem megosztható üzenetet láttam benne.

Mégis néha-néha egy-egy élményt sztoriszerűen, röviden megemlítettem, egyrészt, hogy jelezzem: nem kizárólag olvasmányokról számolok be, másrészt Mérei Ferenc egykori tanácsa miatt: *„Az életünkben kell pszichológiát csinálni, nem a tankönyvekből”*.

Mostani megszólalásomhoz hozzájárul az a rengeteg fércmű, képzelgés, áltudás, üzletcsinálási szándék, élménykitaláció, amelyek nagy népszerűsége tesznek szert a könyvpiacra, és az emberek figyelmét a filléres misztika és a vulgáris em-

berismeret irányába fordítják. Mindez az ezotéria tudatos meghamisítása, a birtokolt tudás elárulása vagy annak csak a megjátszása. Egyszer ki kell mondani, hogy elég!

Miért lettem klinikusból valláspszichológus? Botcsinálta valláspszichológussá válásom útjának legfontosabb determinánsait a magam számára így foglalom össze:

– Vallásos életet élő család; rabbinikus hatások, főleg anyai nagyapámé.

– A „lázán” vallásos, de szilárdan hívő szüleim által teremtett atmoszféra.

– Szüleim baráti köre (művészek, tudósok, írók) – közöttük számos, nem szavakban, hanem személyiségében és karakterében keresztény, valamint gnosztikus és antropozófus barát.

– Gyerekkori sorsom alakulása: az üldözöttség; az idegenek fontos szerepe az élet és a halál mezsgyéjén.

– Az Istenben és a családban való bizalmam megrendülése, a védettség és a biztonság érzésének végleges elvesztése, az ember végső magányosságának megérzése.

– Új vallás és hit keresésének kudarcai (a marxizmust is beleértve).

– Jelentős írók és költők műveinek sokszori újraolvasása.

– Nagy pszichológusok munkáinak tanulmányozása.

– A politikai rendszerek és változásaik sorsformáló hatásai, amelyek során mindig hagytam sodródni magam.

– Utazások mindenfelé, hosszabb időszakok eltöltése keleti országokban.

– Rangos szellemi mesterek.

– Elegendő szabad idő a gondolkodásra és a töprengésre.

2007 októberében Székesfehérvárott tartottam előadást. Búcsúzáskor a moderátor azt mondta: régen hallgatja előadásaimat. Előfordul, hogy ismétlem magam, de mindig tudok valami újat mondani, más nézőpontot ajánlani. Mégis azt érzi: fontos kérdéseket elhallgatok a spirituális dolgok háttéréről.

Ez a megállapítás téves: a spirituális dolgokról semmiféle tudásom nincsen, csak sejtéseim vannak. A moderátor feltételezése mégis benne ragadt a fülemben. De kitartok amellett, hogy a sejtések hamisak is lehetnek, vagyis félrevezetőek. S ezt a lehetőséget mindenképpen szeretném elkerülni. Talán ebben is segít ez a könyv, amelyben közreadom feljegyzéseimet is néhány beszélgetéskísérletről 1998 és 2000 között valakivel, akit nem sikerült megismernem.

**Első beszélgetés:
1998. február 4.**

*„Közvetlenül a balála előtt
Gertrude Stein megkérdezte:*

– Mi a válasz?

*Senki sem felelt. Elnevette magát,
s azt kérdezte:*

– Akkor mi a kérdés?

És megbalt.”

– Elnézést, hogy szólíthatom?

Hallgat.

– Nincs neve vagy nem ismeri?

Hallgat.

– Mennyi idős?

– Mit jelent az a szó, amit mondott?

– Idő. A dolgok, történések egymásutánja.

– Nem értem.

– Mikor született?

– Ezt a szót sem értem.

– Mióta van a világon?

– Mi az a világ?

– Amiben élünk.

– Mindig itt voltam.

– És mindig itt is lesz?

– Amíg nem válok mindenné.

– Mit ért ezen a szón: „minden”?

– Ami nincs.

Itt elakadtam. Így nem sokra megyek vele. Illusztrációképpen mégis bemutattam a maga naturális valóságában, hogy miért neveztem kapcsolatunkat beszélgetéskísérleteknek. A valóságban ezek nem voltak beszédhanggal kifejezhető kommunikációk, hanem a számomra mindaddig ismeretlen telepatikus úton jöttek létre. Számára viszont ez lehetett a közlés köznapi formája. Mármost nekem nincsenek, soha nem is voltak telepatikus képességeim, ezért gyanakodva fogadtam minden erről szóló híradást. Ám egy furcsa közjárték mégis valami változást hozott.

Közbülső történések 1998 tavaszán

Egy ideig összehasonlító vallástörténetet tanítottam a Tan Kapuja Buddhista Főiskolán. Akkor az volt a szokás, hogy a dalai láma indiai emigrációjából félévente-évente küldött egy-egy szerzetest, akik szorgalmasan váltották egymást. Főleg szanszkritot és buddhista bölcséletet tanítottak. Egy pénteki napon, előadásom kezdete előtt a kertben dohányoztunk néhányan. Arról esett szó, hogy megint új láma érkezett Indiából, de még senki sem ismerkedett meg vele. Ám egyszer csak sustorgás támadt: Jön a láma! S a kertbe vezető széles folyosón valóban jött a láma két tanár kíséretében. Középkorú, testes férfi hagyományos tibeti öltözékben. Érdeklődve nézegetett jobbra-balra. Egy napja volt Magyarországon.

Meghajoltunk üdvözlésére. Ő összeillesztett tenyérrel, meghajolva vizonozta, ám amikor felgyenesedett, sokáig nézett rám. Kellemetlen volt. Mit bámul? Nyilván egy tanár lehetek a sok fiatal között. Akkor elindult felém, s a diákok udvariasan utat engedtek neki. Amikor hozzám ért, én még egyszer meghajoltam. De ő megfogta a vállamat és magához húzott. A homlokunk összeért. Sokáig így maradtunk, egymáshoz tapasztott homlokkal. Utólag kiderült, hogy az egyik diák mérte az időt: kb. nyolc percig tartott ez a mozdulatlan,

számomra szokatlan üdvözlés. Egyáltalán: üdvözlés volt? Indiában ilyenel soha nem találkoztam.

Azután felegyenesedve szétváltunk; ő szótlánul elfordult, és továbbment.

Miközben hazafelé mentem autómmal, lassan különös érzés kerített hatalmába. Valami jóleső, vidám elégedettség, mintha minden dolgomat maradék nélkül elvégeztem volna ebben az életben. Mosolyogva meséltem el a történetet feleségemnek, aki rettenetesen megrémült, mintha csak közeli halálomat jelentettem volna be. Berohant a kiadómhoz, és újabb könyvek megírásáról, meg két sorozatom (*Az élet dolgai* és *Az égre néző ember*) további szerkesztéséről szóló nyomatékos felkérésekkel tért haza.

Még élni kell! – így szólt az üzenet. Engedelmeskedtem. De a láma tudja miért, nagyon rossz évek következtek rám! Biológiaiilag a mélypontra süllyedtem. Állandó gyengeség, aluszékonyság, valamiféle kozmikus fáradtság kerített hatalmába. Tályogok keletkeztek bennem, valószínűtlen orvosi műhibák áldozata lettem, autóbaleset ért, talpcsontom repedt... két esztendő a szüntelen fájdalom birodalmában.

Miért? Büntettem magam? Vezekeltem valamiért? Ezzel fizettem az életemért? Több mint 30 kilót fogytam – jót tett, nem fulladtam többé, de megalázott, hogy a testem önállósította magát.

A tükörbe néztem és váratlanul egy vészna öregebbé nézett rám. De a szemében mégis valami ragyogás csillámlott.

Mi ragyogott? Elhiszed? A hitetlenség biztonsga. Elhagytam az Istent vagy az Isten hagyott el engem. Amikor megpróbáltam túlnézni a halálon, a szent és örök üresség ragyogását láttam, ami bennem él, és amiben benne élek.

És megdöbbenve kezdtem tapasztalni magamon, hogy többet értek, mint amit érzékelek; néha tudok valamit, amit nem tudhattam; hallottam valamit, amit nem mondtak; láttam valamit, ami nem volt látható. Tartottam attól, hogy megbolondulok. De vonzott is ez az állapot. A végére akartam járni.

Második beszélgetés: 1998 május vége

*„A dolgok teljes mértékben
azok, aminek látszanak
és mögöttük nincs semmi.”
(Sartre)*

Késő éjjel értem haza. Kati aludt, de meglepésemre a kutyák és a macska ébren voltak. Furcsa, szoborszerű mozdulatlanságban ültek. Mereven bámultak a kertre néző ablak előtt álló pálma felé. Érezni kezdtem, hogy rajtunk kívül még valaki jelen van. Senkit sem lehetett látni, csak valami energiasűrűsödést észleltem a növény körül. És egy nagyon intenzív, mozdulatlan figyelem áradt felém.

Leültem a földre és visszafigyeltem.

– *Megérezted?*

– *Megéreztelek.*

– *Te vagy az angyalom?*

– *Én vagyok.*

– *Jól látsz engem?*

– *Egyáltalán nem látlak.*

– *Hogyhogy?*

– *Te anyagból vagy. Nekem nincs testem, nincsenek érzékszerveim, szemem sincsen. Hogy látbatnálak szem nélkül?*

– Pedig mi azt gondoljuk, hogy ránk néztek és láttok bennünket.

– Csak a tudatlanok és a babonások.

– Akkor honnét tudtok rólunk?

– Fokozott energiatöltésként érzékeljük a földi élőlényeket.

– Te engem energiasűrűsödésként érzékelsz?

– Abogy te is engem.

– A testi formámból semmit sem látsz?

– Nem.

– És egy ember sem láthat angyalt?

– Nem. Csak érzékelheti az energiáját, s ebből következtethet a jelenlétére.

– Mégis sokan láttak már angyalt. Beszéltek is vele.

– Képződtek. És elbitték maguknak.

– De hát te is beszélsz velem!

– Szavak nélkül. Gondolatokkal. Gondolatokhoz nem kell nyelv.

– Mondd... Isten sem lát bennünket?

– Nem lát. Nem hall. Neki sincsenek testi érzékszervei. De tud titeket.

– Pedig hányszor mondtuk: Isten szeme mindent lát... Könyörögtünk: Nézz le ránk... Hallgass meg minket!

– Szimbólumok. Nem szabad szó szerint értelmezni.

– De ha Isten akarja... akkor lehet teste és érzékszervei?

– Minden megvalósul, amit Isten akar. Megtestesülhet.

Éreztem, hogy az angyal energiasugárzása gyengülni kezd.

– Elmész?

– Elmegyek.

– Mert Istenről kérdeztem?

– Isten után semmi sincs.

– Örökre elbagysz?

– Hiszen tudod: örökké veled voltam, veled vagyok és veled leszek.

– Vigyázol rám?

– Nem. Kísérlek.

A földön ülve magamra maradtam. Csak a három állat szeme villogott a sötétben.

Megbeszélés az Olvasóval

Eloolvastam, amit írtam, és kétségbeestem. Ez nem az én stílusom! Honnét került belém ez a gyermekes, naiv kifejezésmód? Az angyal miatt lelki szegény lettem-e, hogy enyém legyen a mennyek országa? De hát ez csak egy ostoba fordítás. Jézus azt mondta:

Boldogok, akik lélekért (a lelkükért) könyörögnek... (Értsd: pl. nem anyagi javakért.) Azután:

Boldogok a lélek koldusai... (Aki könyörög, az koldus.)

Boldogok a lelki szegények... (A koldus – szegény.)

Hát így valahogy...

De amit ez az angyal mondott, az megsemmisít minden szentnek tartott látomást, elhívást mint a hit és az ezotéria óvodásainak a megértés érdekében antropomorfizált magyarázatot. Gondoljuk csak el, milyennek látnánk egy embert, ha érzékelni tudnánk a biológiai és kozmikus sugárzásokat, lenne érzékszervünk az érzelmek, indula-

tok, a karakter, a szándék „látására”... Nyilvánvaló Kant agnoszticizmusának igazsága: azt érzékeljük, amire érzékszerveink vannak, illetve az érzékszerveink nyelvére fordítjuk a tapasztalatainkat. Térben és időben érzékelünk. De ez nem jelenti sem azt, hogy a jelenségek valóban térben és időben léteznek, sem azt, hogy csak az ismert ötféle tulajdonságuk teszi érzékelhetővé őket. Mindig mindent igyekszünk átfordítani és kifejezni kultúránk szimbólumrendszerére, amennyiben a szavakat is a gondolatokat kifejező szimbólumokként értékelhetjük. Minden egyedi jelenségre a nyelvtől függően több fogalmi szimbólumunk van. Például a table, a sztol, a Tisch egyaránt asztalt jelent stb. Viszont a szimbólumot – ami az elvont gondolkodás során keletkezett – nem szabad összetévesztenünk a tárgyi valósággal, aminek a jelölésére szolgál. Erre a törekvésre mondta Füst Milán: *a lelki jelenségek zsák krumpliként való szemlélete*. Hányszor hallunk úgy beszélni valakit, mint ha a bűntudat, a tudattalan, a szorongás vagy az Ödipusz-komplexus tárgyilag megragadható valóság lenne!

Vagyis Isten – ha akar – meg tud testesülni, egy angyal is ölthet testi formát, de mindez tulajdonképpen káprázat, „*májá*”, tünékeny valóság-illúzió. Ez abból is megérthető, hogy történetük csak addig van, amíg belépnek a mikrokozmoszba, a tér és idő világába. S előtte? És

utána? Nincs történetük, mert megint a tér és idő világán kívül léteznek, ha léteznek, s ha léteznek makrokozmosz, vagyis a téren és időn kívüli világ.

Az *előtte* és az *utána* maga után húzza a történetiség kérdését. A filozófia ma leginkább elterjedt álláspontja szerint a történetiséget a zsidó és a keresztény eszmevilág hozta be a világ eseményeinek szemléletébe. Ennek alapja az időnek mint véges lineáris folyamatnak a felfogása, amely valahonnét valahová tart, pl. egy isteni terv szerint.

Kezdetben... ez az *Ószövetség* első szava. Ahol van kezdet – teremtés vagy ősrobbanás –, ott van vég is: a messiási kor vagy az anyag összesűrűsödésének utolsó percei.

Az angyali üdvözlettel kezdődik Jézus története, és mennybe szállásával fejeződik be.

A két határ között olvasható az események egymásutánisága, vagyis történetisége időben és térben.

Mármost kérdés, hogy a világ valóban időben és térben létezik-e vagy ezek csak velünkszülett és tanult érzékelési formák, s semmi sem bizonyítja ezek kozmikus érvényesülését, mint már említettem, elsősorban a kantianus agnosztikus filozófia szerint.

A távoli Kelet bölceletében más az idő felfogása. Eliadét idézve: „*az örök visszatérés mítosza*”

érvényesül. Ez a körkörös, önmagába visszaforduló időfelfogást jelenti.

Bár a zsidó és keresztény világszemlélet ezt sohasem fogadta el, de pl. a *Prédikátor könyvében* mégis utalás történik rá: „*A mi volt, ugyanaz, a mi ezután is lesz, és a mi történt, ugyan az, a mi ezután is történik; és semmi nincs új dolog a nap alatt. Van valami, a miről mondják: nézd ezt, új ez; régen volt már száz esztendőkön át, melyek mi előttünk voltak. Nincs emlékezet az előbbiekről; azonképpen az utolsó dolgokról is, melyek jövendők, nem lesz emlékezet azoknál, a kik azután lesznek.*”

A körkörös időszemlélet önmagában csak változást ismer el, fejlődést nem. Általában korszakváltásokat tételez fel – arany, ezüst, bronz és vaskor, vagy a buddhista filozófiában a föld, víz, tűz és levegő korszaka. Vico, a reneszánsz talán legjelentősebb filozófusa a körkörös és mindig önmagába visszatérő, majd újra kezdődő időperiódusokat megpróbálta spirális mozgásként értelmezni, s ezen a módon becsempészni a fejlődés gondolatát.

Harmadik beszélgetés: 1998. június 6.

„*A túlságosan tiszta vízben nincsen bal.*”

(Caj Ken-tan)

Szólítottam. Nem válaszolt. Makacsul és többször megismételtem. Csak a csend felelt. Hol van? Mi történhetett? Miért nem jelentkezik? Hülye vagyok! Hol lenne? Mindig itt és mindig mindenütt. Vagy csak addig és ott, ami a Nap által bevilágított és melegített kozmoszhoz tartozik? Az én szempontomból ez is, az is közömbös. Újra hívni akartam, amikor rádöbbsentem, hogy nem tudom a nevét. Nem tudom megszólítani.

Ezoterikus szempontból a név titokzatos erőt hordoz. Akinek tudom az igazi nevét, annak egyrészt megszűnik a teljes hatalma felettem, másrészt rám száll az ő ereje. Ezért felel Isten Mózesnek a „vagyok, aki vagyok”-kal, ami Rasi szerint úgy is fordítható, hogy „leszek, aki leszek,” vagyis az leszek, akivé megalkottok engem a magatok számára.

Ezért nem felel Jákobnak virradatkor az Erő, akivel birkózik, amikor a nevét kérdezi. És még számos példára lehetne hivatkozni.

Felötlik bennem: én tudom az igazi nevemet? Popper Péter Illés? Ez nem csak erre az életemre vonatkozik? Manasse ben Kopel? Ez a héber nevem. Ezt kiáltják majd utánam a sírba: „El ne felejtse a nevedet”, mert a zsidó hagyomány szerint az angyalok csak héberül értenek. Vagy az igazi nevem megismerésére még nem vagyok méltó?

Itt tartottam, amikor megszólalt bennem a hangja.

– *Miért hívsz?*

– *Nem tudom.*

– *Jó. Az igazi hívás nem a tudatból érkezik.*

– *Nem a tudat az ember lelke?*

– *Nem.*

– *És Buddha tanítása?*

Csend következett.

– *Az emlékezés sem az ember lelke?*

– *Nem.*

– *Félek. Nem találok a lelkemet.*

– *Ha ezer évek teltek el, amikor már nem lesz ez a város, ez az ország, ez a világrész, de te még mindig leszel... szólítsd meg akkor. S felel majd valaki. Az leszel te.*

– *Sajnálsz?*

– *Nem.*

– *Szeretsz?*

– *Nem.*

– *Félek az egyedül maradástól.*

– *Én veled vagyok.*

– *És ez elég?*

– *Nem.*

– *Mit tegyek?*

Megint csend. És most már véglegesen elhallgatott.

Tűnődés

*„Most ősidő van: átok, háború,
itt az ótestamentum szele fű.
De lelkünkben nem ég próféta-jel –
Elpusztulunk. És Krisztus nem jön el.”*
(Áprily Lajos: *Messiás nélkül*)

Halat szerettem volna fogni abban a mozdulatlan tiszta szellemvízben, abban a levegőn túli ürességben, ahonnét a névtelen angyal szólt. Összetévesztettem egy életvezetési tanácsadóval. Néha ilyen ostoba vagyok!

Réges-régen, az általam szerkesztett *Az égre néző ember* sorozatba írtam egy könyvet *Van ott valaki?* címmel. Sok százezer éves kérdés. És sok százezer éves hallgatás. Mégis: Mircea Eliadénak – aki talán korunk legnagyobb vallástörténésze – az a meggyőződése, hogy soha nem létezett kultúra vallásos vagy valamilyen mágikus-spirituális hit nélkül. Nagy sokára derült csak ki számomra, hogy a Mester, száz százalékosan racionális és tudományos szakmai könyvei mellett, regényeket és novellákat is írt, amelyekben meglepetésemre – mint a zseniálisnak elismert Swami Sivananda egykori tanítványa – szuggesztíven hitet tesz misztikus világképe mellett.

Játék? Tessék elolvasni őket, s fel sem fog merül-

ni, hogy a szerző nem halálos komolyan és hittel írja meg azt, amit a tudományos közlés normái szerint absztrakt formában nem mondhat el. Hiszen magam is ezt teszem: amit nem lehet elmondani a pszichológia akadémikus formanyelvén, azt mondom el esszémben, néha novellákban és regényben. És mélyebbek, igazabbak az ún. tudományos közleményeknél.

Persze, aki így ír, abban nem lenne szabad felmerülni olyan kétségnek, hogy hisznek-e neki? Mégis felmerül. Mert mai kultúránkban a hitek és a bizonyosságok igencsak zűrzavarosak. Például rendkívül népszerűvé vált a jóga. A jóga? Szinte kizárólag a hatha-jóga, a test jógája. A testtartások (ászanák) és a légzések (pránajámák) gyakorlatai szinte gimnasztikus jelleggel. Ebben rendíthetetlenül hisznek. Az intellektuális élet jógája már alig ismert, s ha igen, gyanakvással, kétkedéssel fogadott. Az érzelmek, a lélek jógája szinte teljesen feledésbe merül vagy elképesztő vulgarizálás torzítja el – például a meditációt. A szellemi jógát már csak mint tündérmesét megmosolyogja a racionális gondolkodású európai, pl. hogy az átmannal egyesülve milyen természetfeletti képességeket nyerhet el a jógi.

S még inkább csak legyintést érdemel a mahájána buddhizmusból kisarjadt kálacsakra (az idő ke-reke) tanítás, amely szerint létezik egy titkos zárt égi ország, aminek nincs bejárata, de a jóga szelle-

mi erővel mégis el lehet jutni oda. Ez az Ős-Buddha (Ádi-Buddha) birodalma, s aki oda érkezett, már felszabadult a természet minden törvénye és korlátozása alól. A kálacsakra azt is tanítja, hogy a 25. pancsen láma inkarnációjakor jön el a földi aranykor.

Ami engem illet: elhiszi-e például az Olvasó, hogy valóban létezik egy angyalféle lény, aki nem láthat engem testi formámban, én sem őt, csak energiasűrűsödésként érzékeljük egymást, és szavak nélkül, gondolatokkal beszélgetünk? Ha – ám-bár kétségekkel – valamennyire lehetségesnek tartja, akkor olvasson tovább, de ha nem, kérem, véglegesen tegye le a könyvet. Ugyanis a magamat érdekessé tevés vágyából fakadó esetleges képzelődéseim, sőt hazugságaim – ha csak erről lenne szó – nem méltók az elolvasásra. Ám ha elmebajosnak vélnek, akkor némileg más a helyzet. Ritkán előfordulhat, hogy amit a tudomány hallucinációnak néz, az a mitikus világkép szempontjából valamiféle beavatás általi érintettség látomása, extraszenzoriális érzékelés következménye (ha egyáltalán létezhet ilyesmi). De hát mégis ez az ezotéria lényege. Ennek a sejtés és az intuíció szintjén talán adhatunk némi teret, vagy ha nem, akkor mindent el kell vetni és megtagadni, ami túlmutat az ember földi életének horizontján. Én hajlandó vagyok a tagadókkal is, meg a lehetségesnek tartókkal is egyetérteni. Nagyon nehezen, de

megtanultam elviselni az élet bizonytalanságát, lemondtam minden bizonyosság kereséséről.

Az előző fejezetek valamelyikében már írtam a történetiségről, a történelmi szemléletről, a dolgok egymásutánosságáról a kezdettől a vég felé, amit állítólag a zsidó–keresztény világfelfogás plántált belénk. Ennek ellentéte a misztikus világkép. A mítosz mindig jelen van, mindig hat, mindig fel lehet ismerni, s rájönni, hogy tudatlanul milyen mítoszt él újra az ember a saját életében.

A történetiség, a logika, a racionális gondolkodás talán legnagyobb ellensége a zen. Egyetlen koan példa (a koan a zen által használt abszurd történet, amit nem okosan kell megfejtteni vagy értelmezni, hanem lehetőleg azonnal spontánul reagálni rá. Ez néha elvezet a pillanat megvilágosodásához):

Egyszer Po-csang kolostorában túl sok tanítvány gyűlt össze. Új kolostort kellett alapítani. A tanítványok elé tett egy korsót:

– *Ha nem mondjátok azt, hogy ez kancsó, mégis mi ez?*

A rangidős szerzetes így szólt:

– *Semmiképp nem egy fadarab.*

A szakács odasétált, felrúgta a korsót, és tovább sétált. Ő lett az új kolostor apátja.

Nem adott racionális választ, hogy vizet lehet

tölteni bele, és inni lehet belőle, és főzni lehet a vizével. Nem hallgatott, mert az apát válaszra várt. Szavak helyett cselekedett. Azért rúgta fel a korsót, mert a feldőlt és törött korsó szemétté válásának szavak nélküli „közvetlen rámutatásához” jött meg a kedve. Vagyis kikökönt elméjének szokásrendszeréből, öntudatot és habozást elfelejtve spontánul cselekedett. Ez a megvilágosodás felé vezető út, nem a spekuláció.

Vagy hadd mutassam be a legracionálisabb játék, a sakk ősi mitikus alapjait.

A sakk szó a *sabból* származik. A sakk-matt azt jelenti, hogy a sah (a király) meghalt. A játék valószínűleg indiai eredetű. Azután Perzsiába került, majd az arab világba, onnét Európába. Karmikus játék, ami arról szól, hogy milyen belső kapcsolat van a szabadon választott tettek és a mindenképpen bekövetkező sors között.

Maga a sakktábla az egész világ. Eredetileg valószínűleg indiai mandala-ábra volt. A négy belső kockának kiemelt jelentősége van: a négy világkorszakot – föld, víz, tűz és levegő – jelképezi. Még a modern sakkelméletben is jelentős a centrum megszerzése. A centrum körüli 12 kockából álló sáv a Nap pályájának szimbóluma, a 12 állatövi jeggyel. A legkülső sáv a Hold 28 házának felel meg. A fehér és fekete kockák váltakozása a napalokat és az éjszakákat jelentette.

A tábla 64 (nyolcszor nyolc) kockából áll. Ennek indiai neve astapáda, az időben egymás utáni kozmikus mozgások tere.

A világ két hadsereg kozmikus csatateré, ahol jó és gonosz szellemi lények, devák és asunik – nálunk angyaloknak és sátánoknak neveznék őket – csapnak össze.

A figurák: a sah (a király), a vezír (vezér), az elefántok (futók), a lovasság (huszárok), a nehézfegyverzetet képviselő harci szekerek (bástyák), valamint az első sorban elhelyezkedő gyalogos-dárdás harcosok (gyalogok).

A sakkjáték a szenvedélyek korlátozására tanít, a pontos emlékezés, az okos számítás és előrelátás érdekében. A játék kezdetén a lehetőségek száma végtelen, és a választás a játékos belső szabadságától függ. De – éppen úgy, mint az életben – bármilyen rossz, hibás választás kényszerpályához, egyre korlátozottabb lehetőségekhez vezethet, egészen a bukás végzetéhez. Tehát a belső szabadság csak akkor jutalmaz sikerrel, ha a játékos ismeri a sakkjáték (az élet) törvényeit, és be is tartja azokat.

A változás fantasztikus: a mítosz átváltozhat racionalitássá és fordítva: a logika elhalványodhat és lassan a mítosz formáját ölti fel. Ha ezt nem tudod elfogadni, legalábbis kereszténnyé vagy marxistává kell lenned. A hagyomány szerint a legelső

koan, Szeng-csan kb. 1500 évvel ezelőtti szerzeménye, így szól:

*Lézengjél csak, és ne aggódj,
Ha elméd kötve, elrontod, ami valamit ér...
A bölcs ember sosem törekszik;
Gúzsba kötődik a tudatlan ember...
Ha elméddel munkálkods elméden,
Hogy ne lenne nagy zúrzavar abból?*

**Negyedik beszélgetés:
1998. augusztus 2.**

- *Mi a van?*
- *Van.*
- *Mi a volt?*
- *Van, de te azt hiszed, hogy már nincs.*
- *Mi a lesz?*
- *Van, de te azt hiszed, hogy még nincs.*
- *Mondj nekem valami fontosat a halálról!*
- *Miért akarod?*
- *Félek.*
- *Záruljon be a szakadék élet és halál között?*
- *Igen.*
- *Bezárult.*
- *Azt látom most, hogy csak messzire vezető
ösvény van.*
- *Menj végig rajta.*
- *Örökre bezárult a szakadék?*
- *Csak teelötted.*
- *Miért?*
- *Ingyen kegyelem.*
- *Jutalom?*

– *Megfosztás. Nem ismered meg a halált.*
– *Baj?*
– *Nem. Új életedben majd megismered.*
– *Akkor félni fogok megszületni.*
– *Ember vagy. Életed van és haláloed. Életed volt és haláloed. Életed lesz és haláloed.*
– *Iszonyú a halál?*
– *Csak a halálhoz vezető út.*
– *Iszonyú az élet?*
– *Csak a születéshez vezető út.*
– *Mi van a két iszonyat között?*
– *A létezés öröme és szenvedése.*
– *Neked is megadatott?*
– *Sem a megszületés, sem a meghalás.*
– *Nem is létezel?*
– *Nem.*
– *Akkor ki válaszol neked?*
– *Te, saját magadnak.*
– *Akkor én most... nem létezem vagy létezem?*
– *Isten gondolataiban létezel.*
– *Isten létezik?*
Csend.
– *Isten létezik?*
Csend.
Észrevétlenül elaludtam. Arra ébredtem, hogy a meghalt macskánk világító szemekkel néz engem.

Tévedések, hamis hiedelmek, felelőtlen állítások I.

Lassan minden üzletté válik? Vagy sokan csak érdekessé akarják tenni magukat? Talán némi tudatos csalafintaság, megjátszás, simlizés sem kizárt? Honnét került elő ez a sok beavatott, látó, jós, misztikus gyógyító, keleti mágus? Kik hirdetik síppal, dobbal, nádi hegedűvel a szigorúan zárt ezotéria állítólagos tanait nem kis összegű belépőjegyekért vagy tandíjért?

Tulajdonképpen mindegy. Semmi közöm hozzájuk. De néhány hirdetett és elterjedőben lévő számárságra vagy hamisításra mégis felhívnám a figyelmet. Közöttük nincs fontossági sorrend. Nem végeztem semmiféle „anyaggyűjtést”; sokfelé hallottam őket, s ahogy emlékezem, úgy írok róluk.

1. *Amire az ember halála percében gondol, az befolyásolja újjászületését*

Például egy szent beavatott mester egyszer egy őzet kapott ajándékba. Nagyon megszerette. Télen megszökött tőle. Keresésére indult, belezuhant egy szakadékba, és meghalt. Miután utolsó gondolata az őz volt, őzként reinkarnálódott.

Aligha hihető. Mert: az ember mai fejlődési fókán már sohasem inkarnálódhat állatként. Az ősidőkben ez még lehetséges volt. Ma már nem tud ennyit rontani önmagán. Rossz inkarnációk természetesen még vannak, de ilyen mérvű visszaesés az állati szintre nem lehetséges. Ez az egyik oka pl. bolygónk túlnépesedésének.

S ha már ez szóba került: indiai tanítás szerint eredetileg hat helyre (lokára) lehetett megszületni:

- valamelyik paradicsomba,
- a pokolba,
- a préták (éhségszörnyek) birodalmába,
- az állatvilágba,
- a félistenek világába,
- emberként.

Ma már ezek közül *öt loka bezárult*. Mindenki emberként inkarnálódik. Felgyorsult az újratesztelések egymásutánja. Minél fejlettebb az ember, annál rövidebb időt tölt a *Bar-do*-ban (a köztes

létben) két élet között. Az ősidőkben talán ezer évekig tartózkodott a *Bar-do*-ban. Ma már kb. négyszázévenként újratesztelődik. S minél magasabb szellemi fokon van, annál gyorsabban. Ezért születik újra a dalai láma azonnal a halála pillanatában.

2. Halottidézés, kísértetlátás

Mint köztudott, a léleknek nincs teste. Ezért szenvedésteli a halál utáni első periódus (*kámaloka* = a vágyak helye; keresztényeknél a purgatórium), mert a vágyak megmaradnak, de nincs test, amivel kielégíthetné őket. Ezért élhet meg a lélek éhező, szomjazó, zuhanó stb. élményeket, amíg a földi vágyak ki nem égnek belőle. Az aszkétikus élet ezt a folyamatot akarja lerövidíteni.

Ezért nem szabad elhinni, hogy a megidézett lelkek testi-anyagi jeleket adnak: kopognak, asztalt mozgatnak, megérintenek, sóhajtanak stb. Mindez képzelődés, önszuggesztió, hazugság. Létezik lelki erők, energiák körülöttünk, s telepatikus úton kapcsolatba is lehet kerülni velük; talán a gondolataikat, közléseiket is megérzi egy jó médium. De pofont nem adnak, és poharakat sem borítanak fel. Mert nem a fizikai világban vannak, tehát nincs nekik mivel.

Egyáltalán: kik azok a lelkek, akik megidézhetők?

A halál utáni úton elakadottak, megtorpantak. Általában ez akkor következik be, amikor elérik a „Kékfehér Mélységet”, ami talán leginkább egy tó víziójához hasonlítható. Hívja őket: „Oldódj belém!”

Az önértés feladása nagyon ijesztő lehet. Ki tudja, összeállnak-e a másik parton? S ettől visszariadnak. S belekapaszkodnak földi emlékeikbe. Így lesz belőlük tétován lebegő, a testi létezésbe visszakíváncozó lélek. Alkalomadtán őket lehet megidézni. De miért? Mit várnak tőlük, a szánalmasan rémültektől, akik nem tudnak teljesen sem élni, sem meghalni, s néha az élőket ijesztgetik?

3. A karma végzetként való felfogása

„*Ducunt volentem fata, nolentem trabunt*” – mondta Seneca római sztoikus filozófus, Néró császár nevelője. Vagyis: „Vezetik a végzetek az akarót, a nem akarót vonszolják.” Aki hagyja magát vezetni a végzet által, és aki nem hagyja, mindketten ugyanarra a sorsra jutnak, csak a vonszolódó jól összetöri magát útközben.

Seneca nagyon ősi felfogást idéz. Egy abban az időben keletkezett sorsszemléletet, amikor az ember még nem volt valódi individuum, hanem az istenek „marionettje” volt. Egyéni sorsa letükrözése volt az istenek akaratának. Ezt nevezték a régi görögök „*anankénak*” (végzetnek). Vasvégzetnek is fordítják, mert megváltoztathatatlan; akkor is beteljesedik, ha valaki, tudva róla, küzd ellene, pl. Oidipusz (Ödipusz). A görög tragédia lényege éppen az, hogy emberi érték pusztul el a végzet következtében. („*Ő megbarcolta a harcot, s elbullt a végzet alatt!*” – szól Babits *Laodameiájának* záró mondata.)

Ámde az évezredek folyamán az emberiség lelki-szellemi fejlődése következtében a végzet sorssá enyhült. Az *anankéból fátum lett*. A sors beteljesülése pedig már nem független az embertől, inkább tendenciaszerű:

*Én fölnéztem az est alól
az egek fogaskerekére –
csilló véletlen szálaiból
törvényt szótt a mult szövőszéke
és megint fölnéztem az égre
álmaim gőzei alól
s láttam, a törvény szövedéke
mindíg fölfeslik valahol.*

(József Attila: *Eszmélet*)

Vagyis a sors törvényét csak utólag – visszanezve az elmúlt időkre – lehet felfedezni. De ez a törvény ma már csak ún. sztochasztikus törvény, vagyis nem szigorúan zárt, hanem függ az ember rábólintásától, akár tudattalan beleegyezésétől is.

Nevezhetjük a sorsnak ezt a szubjektív részét elszegődésnek is valamilyen nagyhatalom szolgálatába. Ez a hatalom lehet jóindulatú, életsegítő, ám lehet sátáni, életellenes is. Vonatkozik ez a nagy betegségekre is. A kezdeti belesodródás után az elszegődés még felmondható, de amikor már kialakultak az organikus károsodások, attól kezdve nem.

Ma már helytelen: így volt megírva a sors könyvében. Helyes: így volt megírva a sors könyvében és én beleegyeztem. A beleegyezésnek ezen a pontján tudják a sorsalakulást befolyásolni a pszichoterápiák vagy a vallások.

4. A szabad akarat és a szabad cselekvés

Sokan összezagyválják ezt a kettőt. Spirituális szempontból az akarat szabadságának feltételezése elfogadható még akkor is, ha lélektanilag Freud megkérdőjelezi a tudattalan hatásaira hivatkozva. De hát ez két különböző szempont: a hit és a tudomány szempontja. Ezoterikus szempontból bármit akarhatok, ami eszembe jut és csábít. Szabadon képzelődhetek is róla. A cselekvés szabadságát azonban más törvények korlátozzák. Elsősorban a fizikai lehetőségek. Szabadon akarhatok az Androméda-ködbe repülni, soha meg nem halni, mindent tudni, átúszni az óceánt, felemelni két tonnát, örökké fiatalnak maradni – de nem lehet. Az anyagi világ törvényei nem engedik, hogy mindez a cselekvés szintjén megtörténjen.

Ám ezen kívül a cselekvésnek határokat szabnak a lélektan törvényei is. Egy ember külső lehetőségei a cselekvés szempontjából gyakorlatilag végtelesen sokfélék. Csakhogy a belső lehetőségei... Erre figyelmeztetem mindig a lelki gyógyítókat: Kizárólag a kliens belső lehetőségeire figyeljete! Milyen változtatásra, választásra van belső lehetősége adott élethelyzetében és lelkiállapotában? Különösen vonatkozik ez az időskorúakra. Szabad-e konfrontálni őket az idők során elmulasztott lehetősé-

gekkel, elrontott élethelyzetekkel? Hiszen már nincs módjuk korrigálni. S akkor éppen a pszichoterápia teheti őket depresszióssá.

Mit vall erről a keleti bölcselet? Azt tanítja, hogy két élet között, a Bar-do-ban a lélek számba veszi morális botlásait – különösen az emberi kapcsolatokban –, népe, vallása és az emberiség ellen irányuló cselekedeteit, majd együttérző, érzéketlen vagy kegyetlen viselkedését az ember alatti világok lényeivel – elsősorban az állatokkal és a növényekkel –, valamint az ásványi létezés titkainak a nem értését.

Mindezek alapján építi fel eljövendő karmáját, élethelyzeteit, fontos találkozásait, betegségeit, választja ki szüleit, nagy jelentőségű érzelmi kapcsolatait – akár szerelem, akár barátság, akár ellenség formájában – az elmúlt élet eseményeinek megfelelően. A karmikus helyzetek tehát önmaga által vállaltak, az új életben determináltak, a múlt következményeiként jelentkeznek mint ok-okozati viszony.

Az ember azonban szabad abban, hogy miként viselkedik a karmikus helyzetekben. Helyrehozza a múlt hibáit vagy tovább rontja őket, elfogadja vagy idegennek érzi élethelyzeteit, bűnbakokat keres vagy átéli a felelősséget saját egykori cselekedeteinek következményeiért.

5. A hermetikus titok

Ez valóban rejtélyes, ellentmondásos, „ki tudja, mi a valódi magja?”-titok. Lehetséges, hogy szinte fantasztikus ötletességgel rejtették el az avatatlanok elől. De néha olyan érzésünk is támadhat, hogy a titok őrizői a fedőszimbólumok végtelen bonyolultságú rendszerének kidolgozása közben maguk is elfelejtették a lényegét. Vagy nem is tudták sohasem, s a sokrétegű varázsöltözetek alatt csak egy soványka sejtés húzódik meg: „Valami van. Csak nem áll velünk szóba.”

Az alapító a legnagyobb beavatott, a Háromszor Magasztos (vagy Nagy) Hermész, Hermész Trismegisztosz (esetleg megfelel a görög Thot istennek – Íbisznek vagy Íbisz-fejjel ábrázolják). Sírját 3600 évvel ezelőtt tárták fel. Kezében tartotta a híres smaragdtáblácskát: „Az, ami lenn van, ugyanaz, mint ami fenn van, és ami fenn van, ugyanaz, ami lenn van. Így érted meg az egyetlen csodát”.

Alapvető műve az i. e. XII. évezredben, egy évvel a vízözön előtt írt feljegyzések, amelyek 16 fejezetből állnak: 10 a vallásokról, 4 a csillagászatról és az asztrológiáról szól, 2 pedig az isteneknek szánt himnuszokat tartalmazza.

A hermetikus világfelfogás célkitűzése: „Megteremteni Istent, beteljesíteni önmagunk teremté-

sét, függetlenül magunkat mindentől a világon, áthatolhatatlanná és halhatatlanná lenni.”

Istentelen és örült gondolat? Így is értékelhető. Ám úgy is felfogható, hogy az ember tényleg Istenné teszi magát a saját intelligenciájához és jóságához mérten. *Az Isten, akit imád, mindig a saját felnagyított hasonmása.* Vagyis a teremtés kezdetén Isten teremti az embert a saját képére, ám további fejlődése során az ember formálja Istent a saját hasonmására. Talán erre céloz a *Biblia*, amikor sokszor idézetten azt állítja, hogy *az ember megszentelődik Istenben és Isten az emberben.* Biztosan értjük? Tehát Isten elkezdi, az ember befejezi a teremtést?

A hermetikus titok legfőbb letéteményesei az alkimisták voltak. Nyíltan feltárták, hogy a három legfontosabb alkatrész *a bigany, a kén és a só.* Csakhogy ezeket előbb magnetizálni kell, vagyis átalakítani, szellemi erővel megölni. De a hogyan, a mennyiségeket, a sorrendet soha nem árulták el, csak szupertitkos beavatási szertartások során: el kell különíteni az éterikust a durvától, a misztikust a valóságostól, az allegóriát a teóriától. Mindez megbukhat a tudás, a hit és a szilárd meggyőződés hiányán. Ám ha cseppfolyósításokkal, elpárologtatásokkal sikeres a művelet, akkor előáll az *Azoth*, tulajdonképpen a Bölcsék Köve. Kezedben van *az aranycsinálás, a minden*

betegséget gyógyító gyógyszer és a megfiatalítás lehetősége!

Arany? Mögötte lappang kimondatlanul: a világon egyedül én leszek képes erre, akár az Isten. Ugyanis ha mindenki gyárt aranyat, akkor az arany értéke a nullára esik. Enyhítésül: fogd fel az aranyat a szellemi tudás értelmében!

Az Azoth minden betegséget gyógyító gyógyszerként is használható. Azonban végtelen hit és szeretet kell hozzá. „Minden anyag tartalmaz ugyanis produktív sót, amelyet jelképeinken a kockakő reprezentál. Annak tudása, hogy hogyan vonjuk ki minden anyagból a benne rejlő tiszta sót, a kő titkának ismerete, amely ezért egy sószerű kő, amelyet szétszedett és újraalkott az Asztrálfény. Ez egy és összetett, mert a közönséges sóhoz hasonlóan feloldható és elegyíthető más anyagokkal. Az analízisből kinyerve hívhatjuk univerzális higanynak. Szintetikus módszerrel visszaállítva ez az ősök univerzális gyógyszere...”

A legnehezebb: *lebet-e halottakat feltámasztani*, miután tudjuk, hogy a halál nem megsemmisülés, hanem az élet folytatása, átalakulása. Azonban a feltámasztás mégis nehéz, mert a legtöbb halott vonakodik a visszatéréstől. Nagy erő kell ennek megvalósításához. A halottat magnetizálni kell. Lábfejünket a lábára, szájunkat a szájára he-

lyezzük, azután az akaratunk összpontosításával hívnunk kell a lelket, ami elindul felénk, ha mentális kedvességgel és szeretettel meg tudjuk győzni arról, hogy az élet még szükséges számára. Ezután a betegségtől függően hideg vagy meleg befúvásokat kell alkalmaznunk a száján keresztül.

Mindennek a technikája a szeretettel teli léleken kívül egy emlékezetes dátum kiválasztása a megidézni szándékozott életéből. Több hetes aszketikus élet után az arcképét nézve ki kell kapcsolni minden világítást, majd egy parázstartó üstön bábérfát, aloét és füstölőt kell égetni. Ha leégett, csukott szemmel, komoly hangon háromszor szólítani kell. Majd szünet után kedvesen kell háromszor mondani a nevét, s ha kinyitod a szemed, látni fogod.

Persze a szkeptikus megkérdezi: Ilyen nagyhatalom lenne az ember? Élet és halál ura? S eszébe jutnak Szabó Lőrinc sorai a *Huszonhatodik évből*, amelyben szerelme halálát siratja: „...*valami / ő 'Legyen' a 'Né legyen' mondta ki...*”

Maga a hermetikus iránymutatás is figyelmeztet: sok becsapás lehetséges, mert a levegő fantomjai és az elemi lények által gerjesztett emberi árnyak értelmetlen asztrális formák is lehetnek, amelyeket a fekete mágia hoz létre.

Nem a szkepszis miatt, csak etnikai érdeklődésből jegyzem meg, hogy az inkáknál szokás volt

a mumifikálódott nagy emberek meghívása a tanácsba, ha nagyon fontos kérdéseket kellett eldönteni. A holttesteket előhozták, helyük volt a tanácsban, de ülni nem tudtak, ezért fel kellett őket támasztani, hogy teljes szellemi erejük áthassa a tanácskozást.

A *fiatalság megőrzése* kizárólag lelki eszközökkel történik, amelyekkel meggátoljuk a lélek öregedését. Legfontosabb a megszabadulás a negatív érzésektől, indulatoktól és gondolatoktól. Hinni kell a boldogságban, a barátságban, a szerelemben, az anyai gondviselésben, a jóban, a morális rendben és a jó birtoklásában...

Íme a nyilvánosságra hozott néhány hermetikus módszer, eljárás, recept.

Lásson hozzá, akiben becsvágy van erre, de ne feledkezzen meg a hermetikus titok legnehezebbben elfogadható kiinduló pontjáról: az anyag, a természet halott, csak a szellem, a mágia erejével aktivizálható.

Ehhez pedig még csak egy dologra van szükség: az Isteni Teremtő Erőre: az Igére, hogy „legyen”, így legyen. Ámen.

6. *Maitreya Buddha londoni garzonja*

Surya Green 1992 decemberében becsöngött egy londoni lakóházba. Maga Maitreya Buddha vezette be egy szépen berendezett, a legjobb európai ízlést tükröző szobába. Egy kényelmes székbe ültette, és teával, némi „könnyű ennivalóval” kínálta. De semmit sem evett, hanem Maitreyát bámulta. Úgy érezte, hogy „magas energia” tölti be a szobát. „Maitreya világos bőrű, fiatalos férfi volt hosszú fekete hajjal, szakállal és bajusszal. Vékony, fehér pamutanyag takarta izmos testét.” Mezítláb járt.

Kiderült, hogy felkérték egy „nagyon nagy globális feladatra”. Ha eljön a megfelelő idő, úgy fog a nyilvánosság elé lépni, hogy „mindenkivel egyszerre lép kapcsolatba a földön, a Kinyilatkoztatás Napján.”

Önmagáról ezt mondta: „A legmagasabb szinten Krisna, Maitreya, Krisztus és az összes nagy lény ugyanaz. Mindannyian ugyanannak a kegyelmi energiának a megnyilvánulásai vagyunk.”

Amikor Green a céljáról kérdezte, így felelt: „*Ekohum babusyama... sambhavami yuge yuge...*” Ez szanszkritül van, de lefordította: „Egy vagyok, de több formában nyilvánulok meg, és időről időre eljövök.”

Elmondta, hogy a vesztébe tartó világ még megmenthető, ha az emberek megváltoztatják a gondolkodásukat, lerombolják előítéleteiket, elhagyják a destruktív gondolatokat és cselekedeteket, s több pozitív tulajdonságra tesznek szert. Sokat kell dolgozniuk magukon, hogy befogadják a kegyelem energiáját, hogy felébredjenek és megváltozzanak. Ennek eljött az ideje.

Ennyi az egész. A megváltás közel van. Aggódjunk és reménykedjünk. Maitreya Buddha pedig londoni kis lakásában várakozik, amíg a nyilvánosság elé léphet.

(Az idézetek forrásai: Eliphas Lévi: *Hermész tudománya*. Bibliotheca Hermetica, Bp., 2000. és Surya Green: *Szemtől szemben*. Purnatirth Könyvek. Als De Son Spreekt, Uitgeverij De Ster. Amsterdam.)

7. Papok és lelki gyógyítók

A hívek lelki karbantartása, erkölcsi irányítása, erősítése évezredek óta hagyományosan a papi tevékenység része volt. A lélek mint önálló, titokzatos jelenség a vallás fogalomrendszerébe tartozott. Ha őszinték vagyunk, a pszichológia ma sem tud mit kezdeni vele, mindig redukál, és csak egyes részfunkciókkal foglalkozik – emlékezés, motiváció, elfojtás stb. –, de ami az egészséget illeti (pl. a személyiség), csak sokféle modellhez jut el, ami a nem tudás biztos jele. Amit tud az ember, arról nem állít fel modelleket, hanem leírja.

A vaskor (Kali-juga), amiben élünk, egyben az istenek alkonyának – eltávozásuknak föld- és emberközélelől – a kora. Ekkor lassan megszűnt a vallások igazi funkciója, *a szellem és az ember óriási feszültség szintje közötti redukció a szertartások segítségével*, ami a biztonságos érintkezés feltétele volt. A vallások – a lassan feleslegessé váló szertartások merev megőrzése miatt formalizálódtak – elvesztették alapvető feladatukat. Már nemigen van szó általuk közvetített személyes misztikus találkozásokról, inkább bizonyításra szoruló csodaszámba mennek. Erről Jung a következőket írja:

„A természettudomány nem szögezhet le egy vallási igazságot. Egy vallási igazság lényegileg megtapasztalás, élmény, nem pedig nézet. A val-

lás abszolút élmény. Egy vallási megtapasztalás abszolút, nincs mit vitatkozni rajta. Ha valakinek például vallási élménye volt, akkor az volt neki, és kész, azt már senki el nem veheti tőle.

A természettudomány sehol sem fedezett fel valami Istent, az ismeretkritika bebizonyítja az ismeretlehetetlenségét, a lélek azonban azzal az állítással hozakodik elő, hogy megtapasztalta Istent. Az Isten közvetlenül átélhető lelki tény. Ha ez nem volna így, akkor Istenről soha szó sem esett volna.”

Ennek fényében nevetségesek némely egyházak ama próbálkozásai, hogy természettudományos módszerekkel bizonyítsanak hitbéli igazságokat, pl. az ún. torinói lepel elektronmikroszkópos vizsgálatával a feltámadást.

A másik ok: a materialista világfelfogás egyre széleskörűbb és mélyebb terjedése, aminek a mi szempontunkból elsősorban az orvostudomány és az akadémikus pszichológia látta hasznát. A lelki gyógyítás a papok kezéből átcsúszott a tudományéba. A pszichiátria és a klinikai pszichológia jelentős – ámbar egyre inkább vitatott – eredményeket tud felmutatni a legtöbb lelki zavar kezelésében, kivéve a deviációkat. Ezen a téren az egyházi „szeretetszolgálatok” sikeresebben működnek. Tudnak adni valamit, amit a tudományos gyógyító nem képes: egy közösséghez való odatartozást, a személyes fontosság tudatát és erkölcsi törvényt.

A tudományos gyógyítás, mint attitűd, túlságosan rideg és racionális a mai ember számára. A hitte, a vallás felé megnyilvánuló önátadása pedig egyre gyengébb, inkább a fanatizmus felé hajlik. A pszichológia valami hibridféle a vallás és tudomány között, talán leginkább megfelel a modern lélek kettősségének.

Ám másról is szó van. Megint csak Jung, Krisztus-tanulmányában, felhívja a figyelmet arra, hogy bár az evangélisták és Pál arra törekedtek, hogy Krisztust csodálatos tulajdonságokkal halmozzák el, „nem tudhatjuk, hogy e képnek mennyi köze van ahhoz a valóban történeti férfibe, akit projekciók lavínája fojtott meg... De ez úgysem számít, mivel az istenember képe elevenen él mind egyikünkben. S a Jézus nevű emberben testet öltött, azaz kivetült, hogy láthatóan megjelenjék, s az emberek megismerhessék, mint saját benső ember-(voltukat), legmélyebb magukat (Selbstjüket). Ez a mítosz új értelme, ami túlmutat az evangéliumokon. Krisztus halála és feltámadása az én balálomat és feltámadásomat is jelenti... Ez új értelmet ad az inkarnációnak.”

És másutt: jeles erény, ha segíték a szegényeken, megbocsátok, sőt még az ellenségemet is szeretem Krisztus nevében. De ha felfedezem, hogy én vagyok az emberek között a legcsekélyebb, a koldusok legszegényebbike, minden sértegetők leg-

szemtelenebbre, nekem van szükségem alamizsnára, sőt Krisztus ellensége bennem magamban van, mi legyen akkor?

Ahelyett, hogy önmagunkat, vagyis a keresztüntet önmagunk hordoznánk, Krisztusra rójuk megoldatlan konfliktusainkat. „Az Ő keresztje alá állunk”, de világért sem a magunké alá... *„Krisztus keresztjét ő saját maga vitte, és az az övé is volt. Meghiszem azt, hogy egyszerűbb egy olyan kereszt alá állni, amely a másé, és már bordták, semmint a saját keresztünket cipelni... Aki Krisztust imitálja, s hogy úgy mondjam, van arbőre abboz, hogy a Krisztus keresztjét akarja magára venni, holott még a sajátját sem bírja, az nézetem szerint a keresztény üzenetnek még az ábecéjét sem értette meg.”*

S ami a lélekgyógyászokat illeti: a modern lélektan segítségével nem csak a páciensek életkultúrái mögé kell bepillantani, hanem mindenkélettől a saját háttérdsungelünkbe. Ezt pedig meg kell tennie annak a lélekgyógyásznak, aki nem holmi naiv szédelő. Aztán kénytelen megvallani, hogy a legeslegnehezebb, ha ugyan nem lehetetlen, önmagunk elfogadása száználmas „olyanságunkban.” Ilyesmire ha csak rágondol az ember, kiverheti a szorongásos verejték. Aminek okáért jólesően és vonakodás nélkül az egyszerű nem tudást választja önmagáról, s a szorgos törődést másokkal, meg más nehézségek és bűnök nemlétbe

süllyesztését... Hál' Istennek, elmenekültünk önmagunk elől. Számtalan ember megteheti ezt büntetlenül, de nem mindenki, s ezek után vannak, akik Damaszkuszhoz közeledve neurózisban roppannak össze. (Az idézetek C. G. Jung leveleiből valók.)

Jung álláspontja szerint tehát a vallásos érzék (Romain Rolland megfogalmazásában: az „óceániai érzés”, ami minden vallásosság alapja) nem külső hatásra keletkezett, hanem velünk született belső Isten-kép. Csakhogy ez nem teljesen új feltételezés. Már Descartes – aki döntő szerepet viselt a modern tudományos világnézet kialakításában – szigorúan elhatárolta egymástól a tudományt és a vallást: *„A tudomány arról szól, hogy milyen a világ, a vallás pedig arról, hogy milyennek kellene lennie a világnak.”*

Szóval éppen Descartes érvel Isten létezésével az alábbi logika szerint: *„Én magam ugyan véges szubsztancia vagyok, de éppen végeességem miatt a végtelen szubsztancia képzelet nem eredhet belőlem, csak valamilyen végtelenből. Isten eszméje ezért velünk született (idea innata), teljesen független minden külvilági hatástól, tehát maga a bizonyosság.”*

Másképpen fogalmazva: az ok nem lehet tökéletlenebb, nem tartalmazhat kevesebb valóságot, mint az okozat. Tehát a létrehozó, teremtő okban több valóságnak kell lennie, mint az okozatban.

**Ötödik beszélgetés:
1998. szeptember 16.**

Sokáig nem sikerült kapcsolatba kerülnöm vele. Már-már le is mondtam róla, ámbar nem értettem a hallgatását. Ennek következtében viszont egyre mélyebben merültem el valamiféle nihilben. Ehhez segítségül középkori buddhista szövegeket olvastam Mireisz László könyvéből. Például:

„A világ, mint tudattól függetlenül önmagában létező, sohasem keletkezett... Ám egy Buddhának mindig kell a világban lennie. Akinek az egyedülálló folyamatos meditációja maga a jelenség-világ. Benne azonos a szanszára a nirvánával, kezdet és vég nélküli, változatlan és mindent felölelő.”

A kérdés csupán annyi, hogy ki ez a Buddha?

*Mágikus varázslat minden dolog.
Te vagy a varázsló!
Nem mindegy, hogy
Szanszára, vagy nirvána?*

Maradj ebben!

*Megéri, hogy ne tegyél egy lépést sem
Önmagadból.*

(Szaraha-páda)

- *Hol voltál ilyen sokáig?*
- *Itt, melletted.*
- *Nem éreztelek.*
- *Mert másfelé figyeltél.*
- *Mindig velem vagy?*
- *Mindig.*
- *Ez a megbízásod?*
- *Megebízásom? Én te vagyok. Vagy ha így jobban szereted: belőled.*
- *Belőlem valaki?*
- *Valaki belőled.*
- *Én te vagyok?*
- *És te én vagy.*
- *Angyal?*
- *Ez mit jelent?*
- *Isten küldötte? Követ? Közvetítő?*
- *Te vagy Isten küldötte. Követe. Közvetítője.*
- *És még batmilliárd ember?*
- *Lehetséges. De nem bizonyos.*
- *Honnét ismerhetem fel őket?*
- *Arról, hogy fáj a lelkük.*
- *Minden embernek van lelke?*
- *Ha nem fáj, akkor nincs.*

- *Kik ők?*
- *Idegen kozmoszból jönnek.*
- *Robotok?*
- *Nem gépek. Élőlények. Csak nincs lelkük.*
- *Mit keresnek itt?*
- *A Sátánt. Aki lezuhant az Égből.*
- *A Sátán megölte őket?*
- *Nem. A Sátán nem tud teremteni. Sem pusztítani. Ezért csábít embereket.*
- *De a lelküket megölte?*
- *Nem. Csak eladták neki.*
- *Visszakapják majd?*
- *Az idők végén. Ha Istent szólítják. S felelni fog nekik, túl az időkön. Akkor lesznek újra szabadok.*
- *És addig?*
- *Életellenes hatalmakat szolgálnak.*
- *Kárhozottak?*
- Csend.
- *A külső sötétségre vetettek?*
- Csend.
- *Soha nem üdvözülhetnek?*
- Csend.
- *Már megint nem érezlek.*
- Csend.
- *Tudom, hogy soha nem fogsz elbagyni.*
- *Ámen.*
- *Elkísérsz az életen túl is.*

– *Ámen.*
– *Akkor soba nem fogok meghalni.*
– *Úgy legyen! Ámen.*
– *Mondj még nekem valamit!*
Csend.
Ez a beszélgetés ennyi volt.

Lélek és vallás Keleten és Nyugaton

*Mikor Isten a dolgokat teremtette
Összegyúrta a Napot:
És jön és megy a Nap, és visszatér.
Összegyúrta a Holdat:
És jön és megy a Hold, és visszatér.
Összegyúrta az Embert:
És jön és megy az Ember, és nem tér vissza.
(Kelet-Afrika, fordította Tornai József)*

Keleten visszatér. Nyugaton nem tér vissza. Ez a kérdés Jung szerint a legfontosabb: vállalod-e a végtelent vagy nem? Ettől függ életed alakulása. Nem attól, hogy milyen politikai párt van hatalmon. A probléma mélyebb megközelítése: a keleti bölcsességet éppen úgy lehet külsőlegesen utánozni, sőt intelligensen megtanulni, mint a kereszténységet. De ez lényegtelen. A döntő kérdés, hogy van-e a lelkünk tudattalan részében olyan törekvés, amely lényegileg megfelel Kelet létfelfogásának? El tudjuk-e viselni, hogy bizonyos ellentétek vannak a keresztény értékek és a keleti mentalitás között? Mert ez értesültséggel, megtanulással nem átemelhető egyikből a másikba. A kereszténységben a felszabadultság kívülről, az Istentől kapott kegyelmi állapot, Keleten önmagunkon végzett, introverzív munkával elért megvilágosodás,

azaz önfelszabadítás. Nyugaton az önálló anyagi világ az egyedüli objektíve létező realitás, Keleten májja, vagyis könnyen elpusztuló látszat; az egyetlen örökké létező valós történet szellemi síkon van, a misztikus élmény, még ha álom vagy látomás formájában jelentkeznek, akkor is.

Az indiai bölcseségből az emberek általában a brahmanizmusról és a buddhizmus klasszikus formáiról tudnak valamit. A tantrikus buddhizmus (Atharva-veda), amely a középkorban virágzott fel, alig ismert. Pedig nagyon csábító tanítás arról, hogy még ebben az életben célba lehet érni, megvilágosodottá válni és leszállni a lét kerekéről. Elutasítják a racionális bölcseséget, a szerzetesi életet, a rituális vallásos gyakorlatokat, sőt a meditációt is. Inkább a mágia, az okkultizmus, az alkímia, az asztrológia és a szexuális öröm felé orientálódnak. Ezeket a lehetőségeket az ember születésével együtt megkapja. A lényeg e képességeknek az extatikus örületig való fokozása, amely a legfelső fokon átcsap beavatási élménybe. Vagyis arról van szó, hogy az ember önmagát világosítja meg.

Mind a keleti, mind a nyugati vallásosság alapkérdése, hogy a lélek valóban természete szerint vallásos-e (naturaliter religiosa)? Ha igen, akkor ez az oka, hogy minden eddig ismert kultúra, a legprimitívebbtől a legmagasabbig, létrehozott valamilyen társadalmi méretű hitéletet, az animizmustól a mágián keresztül a filozófiailag és dogmatika-

ilag megalapozott vallásosságig. Viszont ez a felfogás mégiscsak kiszakítja a lélekproblémát a kizárólagos pszichológiai megközelítésből, és ezt kénytelen a vallások vagy akár a vallástalan ezotéria illetékességébe utalni.

Ezért méltatlan és tragikus folyamat a nyugati vallásosságban, pontosabban a zsidóságban és a kereszténységben a legképzettebb rétegek lelki és intellektuális eltávolodása a vallástól. Végeredményben ez a vallásos meggyőződés leromlását eredményezi egy kulturálisan alacsonyabb szintre.

Másképpen fogalmazva: a hit és a tudás szétválasztása végül is az adott kultúra tudathasadásának tünetévé válik, és általános intellektuális zűrzavart okoz.

A vallás egyre inkább külsőleges tradícióvá válik hit és mélyebb megértés nélkül, szinte divat, aminek betartása sok államban nélkülözhetetlen a társadalmi érvényesüléshez. A vallásos hagyományt egyre inkább fantáziaként értékeljük, ami nem jelent veszteséget, ha szemétre dobjuk. Vagyis derekasan pogányosodunk: Isten végtelen erejét ma a tulajdon, a pénz és a politikai hatalom helyettesíti – ha őszinték vagyunk, a keresztény etika legteljesebb semmibevevése mellett.

A formálissá váló vallásokban lehetséges fel az egyik ok, ami miatt a 20. században a különböző szociális mítoszok – a tudomány mint közös és egyéni bajainktól megváltó messiás, a kommunizmus,

a fasizmus, az amerikai életforma stb. – bukása után, az iszlám kivételével nem következett be a várt vallásos reneszánsz.

Helyette beáramlott a keleti bölcselet – megfelelő európai félreértésekkel és hamisításokkal – és a legkezdetlegesebb hiszékenység, varázslás, mágia.

Az utóbbiakat (mint gyakori társadalmi válságtüneteket) figyelmen kívül hagyva marad a kérdés: cserélhető-e a kultúrák, átültethető-e az egyén az egyik világszemléletből a másikba?

Amennyiben komolyan vesszük a történelmi fejlődést, akkor a „kultúraváltásokra” való törekvés eleve reménytelen, sőt értelmetlen, az ember önmagabecsapásának színjátéka, különösen akkor, ha külsőségekkel (pl. öltözködéssel) is mutatni akarja máshová tartozását. Keleti szemmel pedig nyilvánvaló, hogy a születés helye karmikus, s aki a saját kultúrájában nem találja meg a szellemi útját, másutt is eltéved.

Ami az *egyént* illeti: azt tapasztaltam, hogy a serdülés vége előtt talán még lehetséges a kultúra megváltoztatása, de utána már nem átültethető az ember. Lakása sokfelé lehet a világon, otthonosságérzése is, de hazája, valódi otthona csak egy.

A *baza* fogalmát persze tisztázni kell. Meggyőződésem szerint a legfontosabb, hogy *az ember kommunikatív lény*. Ott van a hazája, ahol a leg-tökéletesebben tudja kifejezni magát, s a legtöké-

letesebben érti a közléseket, beleértve az utalásokat, az adott kultúra szimbólumait, a rejtett célzásokat is. Ez magába foglalja a vers- és a prózairodalom élvezetét is. „*Karóval jöttem, nem virággal*” – felelhetem-e ezt egy francia nő kérdésére?

Ám ez nem elég. Nélkülözhetetlen a magatartást meghatározó körülmények, a hagyományok ismerete, vagyis az *orientáltság*, elsősorban az élet mindennapi dolgainak intézésében, a vele szemben tanúsított viselkedés értékelésében.

És a *vegetatív faktor*. Az ízek, a fűszerek, az ételek és elkészítési módjuk. A táj, a növények, a levegő ismerős vagy ismeretlen illata.

S végül: *abol a halottaink fekszenek*.

Ez mind a haza. S félreértés ne essék: a honfoglaló magyaroknak nem a Kárpát-medence volt a hazájuk, hanem Etelköz. Még régebben Levédia.

Visszatérve a vallásosság kérdésére: az átültethetőség a hit dolgaira is érvényes. Vajon egy, a hitét nemzedékek óta elvesztett, racionális, esetleg babonás európai lélekbe hitelesen áttölthető-e pl. a buddhizmus vagy a taoizmus világlátása? A hit kívülről importálható lenne? Áruként kezelhető? Vagy csak az a szellemi irányultság lehet hiteles a számunkra, ami a történelmünkben már gyökeret eresztett? Szent István, sőt az Árpád-házi királyok idején az emberek többsége – mentalitásában, erkölcsében – még nem volt keresztény, csak megkeresztelt pogány.

Sőt, a mai vallásosság lassan elveszti élményjellegét, és regresszív vonásokat kezd mutatni. Ez a szertartásoktól való gépies függőséget jelenti, tulajdonképpen a hit szempontjából infantilizálódást, vagyis formális vallásos tevékenységüknek semmilyen hatása nincs a mindennapi életre.

Visszatérve a fő kérdésre: Isten vajon kívülünk van-e, az égben vagy bennünk? Az ember felett létező szentség felé kell-e törekednünk az égi magasságokba, akár a templomtornyok vagy pedig az önmagunkba való elmélyedés az istenkeresés útja? Ugyanis ez az alapvető különbség pl. a nyugati kereszténység és a keleti hinduizmus között.

Ám végül bármelyik úton indul is el valaki, csak akkor lehet „célhoz ért”, ha végül is eljut Saul-Pál élményéhez a damaszkuszi úton. Kívülről szólította-e a Hang Mózes, Pált és a többieket vagy belülről?

Schütz *Saul-oratóriumában* a nyolcfelé osztott kórus (az emelet és a földszint négy sarkában) térbeli hangzást tudott előidézni. Az oratóriumban két bariton énekli a történetet, majd megszólal a Hang. Először suttogva: Saul, Saul – a világ minden tája felől, azután zengővé válva, majd összeolvadva drámai erejű hívássá: SAUL! S a látomás után megint halkulnak, majd szétesve suttogóvá válnak a hangok. Azután csend lesz.

Az „üressé vált edény” nagy belső csendje. Amíg újra megtelik világi gondolatokkal és érzelmekkel.

Hatodik beszélgetés: 1998. szeptember 18.

– Azt álmodtam, hogy meghaltam.

Csend.

– Rendkívüli buzgósággal magyaráztam az életemet valakinek.

– Kinek?

– Senkit sem láttam, nagyon sötét volt. Csak a hatalmas, változatlan sugárban felém áradó figyelmet éreztem.

– Valóban nem tudod, hogy kinek beszéltél?

– De tudom. Magamnak. De ez a valaki mégis magasabb rendű volt nálam. És elkeseredtem, mert nem szeretett engem. Közömbös voltam számára, csak nagyon figyelt rám. Azt akartam, hogy szeressen engem.

– És megszeretett?

– Nem.

– És mit magyaráztál magadról?

– Úgyis tudod. Azt magyaráztam, hogy talán az volt az életem értelme, hogy fényt vigyek a kapcsolataimba.

– Igen. Ez volt az értelme.

Hirtelen nyugalom árasztott el. Mintha minden a helyére került volna.

Hallgattam. Ő is hallgatott.

Greta Garbo eltűnése a filmvilágból

Sok életrajz, sok film, sok tanulmány. Ám valamennyi, mint egy hírszolgálati stúdió, csak bejelenti, hogy sikerei csúcsán, harmincnyolc éves korában visszavonult a filmtől, később a társadalomtól is, és egy erdőben élte végig rendkívül hosszú életét.

Valaminek történnie kellett! Legtöbben biszexualitását vagy lesbikusságát piszkálják, de hát mindig is az volt. Kiskorától színész szeretett volna lenni. Megkapta a sorstól, világsztár lett. Nagy szerelmeket élt át. S hirtelen mégis a végleges magányt választotta.

Van életrajzírója, aki alacsony származását tartja szégyenletes traumájának. (Apja végétségű volt.) Harmincnyolc évesen kezdte volna el szégyellni a családját? Elég nagy lélektani számárságnak tűnik.

Az analitikusan orientált kispolgári lelkek szexuális identitászavarra gyanakodnak. Látni fogjuk, hogy ennek nyoma sincs nála.

Világraszóló sikerei után a *Kétarcú nő* című

Cukor-filmben elszenvedett bukása lett volna a halálos lövés, amely megölte önbizalmát? Hiszen utána még tárgyaltatott filmügyeiben.

Vagy egyszerűen megvalósította, amit barátnőjének mondott: csak addig fog dolgozni, amíg annyi pénzt keres, hogy abból élete végéig nyugodtan élhessen? Ennyi lenne az egész? Ennyi lett volna számára a művészet?

Ami lelkében történt, máig ismeretlen, érthetetlen. Ezért nevezem eltűnését néha mágikusnak. Lehet, hogy tévesen valami irracionális, hogy ne mondjam: spirituális hatás sugárzását érzem. Erőlről szeretnék elmondani valamit, ami érinti ezoterikus témánkat.

Gyönyörű emberpéldány fiúsan karcsú, mégis szédületesen erotikus és esztétikus női testben. Csakhogy a lelke férfilélek. Legnagyobb szerelmének, Mimi Pollaknak ezt írta, amikor megszületett a gyereke: *„Hibetetlenül büszke vagyok, hogy apa lehetek.”*

S amikor valaki hatodszor kérte meg a kezét: *„Valószínűleg agglegény maradok egész életemben. A feleség olyan randa szó.”*

Uramisten, Garbo esetében a végzet aljas cselvetését láthatjuk? Beledugta volna sorsába a Sántán a lábát? Vagy saját maga mérte magára ezt a vezeklést? A tudományos pszichológiába mindezt nem homoszexualitásnak, nem biszexualitásnak, hanem transzszexualitásnak hívják. És ez el-

háríthatatlan szenvedés és elviselhetetlen megaláztatottság.

Aki a természetnek ebben a tévedésében szenved (férfitestben él női lélekkel és karakterrel vagy női testbe zártan férfiszemélyiséggel és jellemmel), annak csak két útja van: vagy a földig görnyed a kétségbeeséstől, vagy szálegyenes tartással és büszke magánnyal éli végig az életét. Garbo így is élt. Hosszú, magányos sétákat tett New Yorkban, kevés emberrel találkozott, inkább levelezett azzal a néhánnyal, aki fontos volt számára. Azután, mint ismert, teljesen magányos erdei élete következett későöregkori haláláig.

Nem vitatható, hogy mélyen depressziós volt. Életrajzírói külön megemlítik azt a filmet, amiben először és egyetlenegyszer nevetett.

Sokan elcsodálkoznak azon, hogy visszavonulása után miért nem ölte meg magát? Kőkemény karaktere, emberutálata ismeretében ez jogos kérdés. Menekülésnek, gyávaságnak tartotta volna az öngyilkosságot? Nemigen érdekelte mások véleménye. Saját értékrendjéből fakadt volna ez a „csak azért is végigcsinálom”?

Nem lehetséges-e, hogy szerződése volt Istenel? Egész lényét körüllegi valami titokzatosság, misztika. Valamiért, amit csak ők ketten – Isten és Garbo – ismertek a múlt kódébe vesző egykori életeiből, elvállalta, hogy végigéli ezt a sorsot. Nem kér és nem ad magának kegyelmet. Még az sem ki-

zárt, hogy utolsó megtestesülését élte ebben a világban.

Csitítsam el a képzeletemet? Miért? Úgy élt és alkotott, mint aki már félig más dimenziókban jár. S amikor úgy érezte, hogy munkáját befejezte, már csak létezett, mint egy növény vagy akár a sivatagban lassan kóborló, már csak önmagába néző oroszlán. Legenda? Igen, legenda, Garbo legendája énbennem, ami időnként megszólít: Hová figyelsz? Merre tartasz? Mi fontos neked? Miért nem tudod elengedni mindazt, ami silány az életedben?

Miért hallgatnak a próféták?

*„Ötféle halott van az élők között:
a szegény,
a beteg,
az idegenben élő,
a mindig szolgáló
és az, aki a szavak értelmét nem érti.”*
(indiai mondás)

Talán már nem áll szóba velük az Isten? Az Úr kezdetben csak Mózeshez szólt, az egyetlenhez, aki szemtől szembe beszélt Istennel. Később Izrael és Júdea királyait szólította meg. Azután már csak a szentéletű prófétákat. S Malakiás után végleg elhallgatott. Így hát hallgatniuk kellett a prófétajelölteknek is. A legnagyobb próbának Jeremiást vetette alá. Jeremiás levita volt és papnak készült. Rengeteget tanult, paphoz illően már volt menyasszonya is, amikor egyszerre megszólalt benne az Isten hangja, s elhívta prófétájának. Megszólalt? Jeremiás rájött, hogy mindig is szólt benne ez a hang, csak ő nem hallotta meg. Ahogy a régi zsidó legenda mondja: Az embert nem űzte ki az Isten az Édenkertből, ma is ott él, csak nem látja, hogy hol, mert az Úr elvette tőle azt a lehetőséget, hogy láthassa. „Édenkerti vakságban” szenved.

Így hát családja megdöbbenésére szétverte maga

körül a világot. Félrehajított minden előkészületet a papságra, még a menyasszonyával is szakított. S amikor készen állt, hogy elinduljon az Örök-kévaló hívására, elhallgatott benne a Hang, és tizennégy évig nem szólalt meg! Tizennégy évig az Isten csendje vette körül és ő nem züllött bele. De tizennégy év múlva újra meghallotta a Hangot, s most már vele maradt mindhalálig.

Bergman *Úrvacsora* című filmje ugyanerről szól. Egy protestáns papnak, akihez négy község tartozik, meghal a felesége, s ezt nem bírja megbocsátani Istennek. Kétkedő hitelenné válik. A hívei megérik rajta ezt a változást, és egyre apad a számuk. Már segíteni sem tud lelki bajaikon. Egy napon rettenetesen influenzás, lázas, taknya-nyála egybefolyik, rosszul van. Mégis elindul kociján az egyik faluba istentiszteletet tartani. Zimankós, ronda idő van, túl korán érkezik. A sekrestyésféle – egy gnómszerű kis ember – látja milyen állapotban van, teát főz neki, sűrög-forog és közben állandóan beszél: Emlékszik tiszteletes úr, a múltkor azt panasztam, hogy nem tudok aludni. Azt tanácsolta, hogy olvassam az evangéliumokat, ez jó altató. Olvasgattam is. És nem értettem, hogy miért csinálnak ilyen nagy ügyet Jézus szenvedéseiből. Ha jól számolom, megkorbácsolása után körülbelül három óra hosszat szenvedett a kereszten. Tiszteletes úr, minden rákos beteg többet szenved, mint Jézus. Én a hat műtétemmel, a nyo-

morúságommal is sokkal többet szenvedtem és szenvedek.

De azért továbbra is elmélyedtem az evangéliumokban. És ekkor a testi kínoknál sokkal nagyobb szenvedés bontakozott ki: három esztendeig tanított, és a tanítványai, az apostolok egy szavát sem értették. Azt hitték, hogy az égi seregek segítségével lerázzák Róma igáját, és vetélkedtek a pozícióért. Jézus szellemi magánya megrendítő, alig elviselhető.

És ahogy tovább olvastam, minden eddiginél nagyobb szenvedését láttam. Tiszteletes úr, Jézus a kereszten elvesztette a hitét! Ezért kiáltott kétségbeesetten akkorát, amekkorát csak bírt: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Körülvette az Isten csendje.

Tiszteletes úr, ennél iszonyúbb csapás nincs. Látom én, hogy magának is ez a baja. Az Isten csendje veszi körül.

Most elmegyek és beharangozok.

S amikor visszatér, azt mondja: Tiszteletes úr, haza lehet menni. Senki sem jött el az istentiszteletre.

Akkor a pap lassan felemelkedik. Magára teríti stóláját, és belép a néptelen templomba. Tekintete végigjár az ürességtől tátongó padsorokon, és elkezd egyedül az istentiszteletet: „Szent, szent, szent, mégiscsak szent az Ő szent neve...”

Persze nemcsak az Úr szavát meghalló próféták-

ra lenne szükség, hanem olyan vezetőkre, emberekre, népekre is, akik odafigyelnek. Itt egy kultúra nyitottságáról vagy zártságáról van szó az ezoterikus hatásokkal szemben. Például ha 2000 évvel ezelőtt híre járt, hogy valaki a Genezárét-tó partján az Isten országáról prédikál, a cipész azt mondta az asztalosnak: Menjünk, hallgassuk meg, hátha valami fontosat mond. Ha ma ugyanez történik, mondjuk nálunk, a Velencei-tó partján, legfeljebb kihívják a mentőket, hogy szállítsák elmeosztályra az illetőt.

Hasonló a helyzet a csodákkal is. Ma a csodák lelki síkon történnek, s azokról mindenki bölcsen hallgat.

A jóság szégyene

„– Ez milyen ember?

– Jó.

– Szóval hülye.”

(Gádor Béla)

A szavak értelme változik. Ezt nevezik nyelvfejlődésnek.

Az önmagam felé irányuló jóság önzésnek nevezetik. A mások felé megnyilvánuló legalábbis *balekságnak*. A balekság viszont szégyellni való. Kivéve, ha valaki Szent Ferenc követője. Ő ugyanis azt vallotta, hogy tudatosan kell baleknek lenni. „*A balek a leggazdagabb* – mondta –, *százszor is ki lehet fosztani, és még mindig van miből.*”

Vajon elválasztható-e a jóság a szeretettől? Van, aki szerint a jóság a szeretőképesség hiányának a kompenzálása. Nem kizárt. De a dolog lényege mégis az alábbi történetben rejlik. Egy szerelmespár simogatta egymást. Megszólal a férfi: „Mi értelme van ennek a keresztbesimogatásnak? Nem egyszerűbb, ha mindegyikünk magát simogatja?” A kérdés csak az, hogy az embernek általában nem jobb-e mást simogatni, mint saját magát, s a másinak is talán jobban esik, ha egy szeretett lény si-

mogatja. Ennek az okát nem is olyan egyszerű megfejtetni. Mert a lényeg nem az érintésben van, hanem a szándékban, az érzelemben, ami a kezét vezeti. Vajon leszokóban vagyunk-e erről is a vibrátorok és gumigésák korában, különösen manapság, amikor az igazi vágyat és megkívánást egy tableta is helyettesítheti?

Állítólag Gogol szeretett tanítója azt mondta a gyerekeknek: *„A jóságra és a becsületességre törekedtek? Helyes. De azt is tudnotok kell, hogy a világ nem ilyen, nem ilyen...”* S ebben az esetben mi a teendő? A társadalmi siker, a karrier és a gazdagság érdekében szívtelenséget, kíméletlenséget, becsstelenséget és állandó gyanakvást kell-e tanácsolni egy ifjúnak? Az élet tapasztalatai legtöbbször a bizalom és a jóhiszeműség ellen szólnak. A jó ember mindig újra és újra becsapható. Ezért lesz az ügyeskedők és az „életismerők” szemében szégyenletesen balek és hülye. Viszont egy kiábrándult, közönyös, cinikus fiatalember mégiscsak undorító látvány. Ráér ilyenné lenni öregkorára. Mert ha már fiatalon farkaslelkű, akkor mivé válik életének sorakozó évei alatt? Mert a lélek, s főleg a jóindulat használat nélkül éppúgy elsorvad, mint az izomzat. Talán ez mondatta Szent Ágostonnal Istennek: *Uram, jobb utat tanácsoltál, mint amelyet engedélyeztél.*

Bergson szerint minden erkölcs kétgyökerű.

Van egy racionális ága, amely megfelelne a társadalmi szerződés gondolatának. Ezt képviseli az etika és védi a jogtudomány. Ám van egy irracionális része is, vagyis érthetetlen, hogy miről származik, miféle emberfeletti követelésből. Vagyis erkölcsöt követel, akár a saját érdeke ellen is. És ennek értékét önmagában találja meg. „Tisztesség a tisztességért!” Talán ezt hirdetni testesült meg az istenség! De, mint tudjuk, a sötétség nem fogadta be ezt a fényt. Miért is nem? Hát a realitások miatt.

Egy középkori legenda szerint egy szerzetes le akarta beszélni a sást a vérengzésről. Egy idő után a sas felkiáltott: De a fiókáim éhesek!

Vajon kinek kell szégyenkeznie? Az Istennek, Ágostonnak, a szerzetesnek vagy a sasnak?

A sást felmenthetjük a szégyen alól. Ő azt példázza, hogyan lesz a vérengzésből anyai gondoskodás.

A szerzetesnek sem kell szégyenkeznie. Jóakarata nyilvánvaló, a butaság pedig nem szégyen.

Ágoston? Hát... Úgy ragad az Istenre, mint szövetnadrágra a bojtorján. Isten felel az útmutatásért is, meg a megvalósításért is. És miért felelős Ágoston? Vele legfeljebb elnézők lehetünk. Ennyi kijár az emberi gyarlóságnak.

De Isten! Istent arra ítéljük, hogy számoljon el a teremtéssel Istennek!

Nézzünk szembe a valósággal! A hinduk négyezer éve, a zsidók vagy háromezerhatszáz esztenedeje tanítják a jóságot az emberiségnek, a buddhisták ideje erre két és félezer év volt, a kereszténységé kétezer, az iszlámé ezerhatszáz. Adjuk össze: tizenkétezerhatszáz év! S az eredmény?

A nagy baj az, hogy ebből a szempontból mindegy, hogy Keletről vagy Nyugatról van-e szó. A Kelet a lélek tudattalan mélyén keresi a jóságra ösztönző Istent, a Nyugat az intellektuálisan és érzelmileg elérhetetlen magasságban. Mindkét álláspont szerint Isten a tudatos lélek által nem megközelíthető. Akár a mélységből, akár a magasságból az embernek kell kiválogatnia a maga számára a hit lehetőségeit. S ha döntött, akkor a jóságot mint díszruhát ölti magára, főként ünnepek és szertartások idejére. S amikor éppen nincs rajta ez a fényes öltözék, a végtelen számú hétköznapokon, kiderül, hogy belsejében még mindig az ósidók pogány istenei és erkölcsi uralkodnak! Nem érték el a taót, nem lettek ők maguk Buddhává, minden évben az engesztelés napján Adonájtól kell megbocsátást kérniük, és Krisztus sem található bennük sehol.

Tehát a jóságot mindenképpen a társadalmi szégyen lengi körül. Ha valóban jó valaki, akkor a balesége miatt, ha jó szándékával elbukik, akkor a gyengesége miatt büntudattal párosulva. Ezért

a legtanácsosabb vállvonogatva mosolyogni a *Biblia* követelésén: Tiszták legyetek, mert Isten is tiszta, szentek legyetek, mert az Úr is szent. Jól ismerjük a vállvonogatók reagálását is: „Na és?”

Az a rizikó, hogy nem ismerjük Isten válaszát se a jelenben, se a jövőben, se az életben, se a halál után.

A gyógyítható és a gyógyíthatatlan betegségek

Az ősrégi kérdés: honnét jön a betegség? Az ősrégi válasz: az emberre valamiért megharagudott szellemek küldték a rontást, amitől csak szakképzett mágus szabadíthatja meg őt. A monoteizmus kialakulásával a betegség Isten büntetése volt az ellene elkövetett bűnért. Amikor Istenről leszakították a Sátánt, a Sátán gonoszsága lett a betegségek forrása. A középkorban – az alkímia hatására – kialakult az a meggyőződés, hogy minden betegségnek van a természetben gyógyszere, csak meg kell találni, el kell készíteni. Ez az orvosi felfogás érvényben volt a 17. és 18. század folyamán. Azonban a 19. században hirtelen változás következett be: létrejött és gyorsan terjedt a nihilista orvostudomány – Dietl és Skoda felfogása, akik szerint lehetséges a diagnózis, az okok feltárása, de a gyógyítás nem. Sok adatot közöltek arról, hogy a gyógyszeres kezelést kapott és a nem kapott betegek gyógyulási statisztikája kb. azonos.

Mégis, a 19–20. század fordulóján megint változott az általános orvosi felfogás.

Egyrészt a biokémia, a gyógyszerhatástan stb. gyors fejlődésével jelentősen javulni kezdtek egyes betegségek gyógyulási eredményei, tehát a nihilista felfogás erősen megingott, s egyre kevesebb súlyos betegségre korlátozódott. Azonban bekövetkezett valami számunkra még fontosabb szemléleti módosulás. Nevezetesen: ha némelyik betegségre hat a gyógyszerelés, de a másik ugyanolyan betegség esetében hatástalan, akkor kell lenni valami háttértitoknak, esetleg valami felsőbb determinánsnak, ami nem teszi lehetővé, hogy a tünetileg és belső elváltozások szempontjából látszatra ugyanolyan betegségeket terápia szempontjából azonosítsuk. Azaz: influenza, tüdőgyulladás, gyomorfekély? Attól függ, kié.

Vagyis a mai modern orvostudomány kiemelt jelentőséget tulajdonít a beteg gyógyulni akarásának, hitének, az egészségre való lankadatlan törekvésének. Sőt, a pszichoterapeutáknál is nélkülözhetetlen az, amit az angolszász iskolák „a személyiségben rejlő gyógyító effektusnak” neveznek. Erre az effektusra még az állatok is adekvát módon reagálnak.

Tulajdonképpen mi ez? Egy neves pszichoanalitikus, Alexander, élete végén szomorúan jegyezte meg, hogy találkozott emberekkel, akik bármi jó vagy rossz történt velük, abból építették

a személyiségüket, míg mások állandóan rombolták. Azonban nem tudott rájönni, hogy honnan ered ez a konstruktív vagy destruktív beállítottság. Öröklés? Gének? Otthoni élmények? Élettapasztalatok? Nyugodtan nevezhetjük öngyógyító erőnek.

Számos ezoterikus iskola messzebről eredezteti ezeket a tulajdonságokat. Végző soron a két élet közötti időszakból, a Bar-do-ból (a káma-lokából). Leegyszerűsítve: az elmúlt életre visszatekintve, lelki-szellemi-akarati szempontból bizonyos helyzetekben túlságosan gyengének vagy túlságosan erőszakosnak, indulatosnak értékelheti saját viselkedését az ember. Később látni fogjuk, hogy ez befolyásolja az újjászületést – férfiként vagy nőként. De a betegségek szempontjából jelentősége van ugyanennek, mint a karma passzív elfogadásának és az önátadásnak vagy a saját erőknak, mint a karmát befolyásoló hatásnak. Már említettük, hogy az emberi fejlődés során a végzet sorssá enyhült. Erről van szó.

Tehát a káma-lokában a következő életére az ember vállal bizonyos betegségeket, amelyek alkalmasak arra, hogy akarati funkcióit, öngyógyító erejét próbára tegye, erősítse vagy éppen mérsékelje a realitás szintjére. Tehát ebből a szempontból a betegség nem valami rossz, hanem önként vállalt próbatétel a karma, a jellem javítása érdekében.

Halál két esetben következik be:

1. Ha valamilyen ok miatt a belső gyógyító erők nem elegendők.

2. Ha a gyulladás bekövetkezik ugyan, de a gyógyult embernek nincs több karmikus feladata az életben.

Egykori főorvosom idős korában infarktust kapott. Az intenzív osztályról dinamikusan vezényelte a munkatársait. Amikor túl volt az életveszélyen, a rehabilitációs belosztályon egyszer csak elcsöndesedett, passzív lett. Kérdeztük, mi történt? Azt felelte: „*Tudjátok, ahogy így teltek a hetek, valahogy kicsúsztam az életből, és nem tudok visszatalálni.*” Váratlanul meg is halt.

Az orvoslásnak ezzel nem kell törődnie. Köteles mindent elkövetni a gyógyítás – nem a céltalan és elviselhetetlen kínokat okozó életbentartás! – érdekében. Az orvosi főfeladat ugyanis a szenvedések csillapítása. Különösen vonatkozik ez a *krónikus betegségekre*, amelyek az öngyógyító erők erősödésével-gyengülésével keletkeznek, tehát a beteget állandó bizonytalan állapotban tartják.

Vannak olyan ezoterikus iskolák is, amelyek szerint ma egy átlagos ember karmikus ideje hetvenkét év. A többi ajándék. Vagy ha rövidebb: nem volt többre szüksége.

Azonban külön témát jelentenek a valóban *külső ok* miatt bekövetkezett betegségek, pl. balesetek, természeti katasztrófák áldozatai. Mielőtt erre

rátérnék, mégis szólni kell a *hajlamról* bizonyos tulajdonságok, esetleg betegségek kialakulására.

A születéssel magával hozottnak tűnő hajlam belső tulajdonságként jelentkezik, de kialakulásában mégis külső tényezők játszanak szerepet. Legtöbbször az fordul elő, hogy az előző életben nagyon erős egy hivatáshoz, művészethez (pl. a zenéhez) húzó vágy, de ehhez nincsenek adottságok. Ezért újra megtestesülve olyan családokat választ, ahol mindez genetikusan adott.

Bábel kövei közül vér szivárog

Valószínűleg nem sokan gondolták azt, hogy az ókor emberei valóban egy nagy torony építésével akartak Istenhez eljutni. Ez a feltételezés legfeljebb a vadság korai szakaszában élő ősemberek hitéről tételezhető fel. De hát Bábel – Babilon – a fejlett mezopotámiai, sőt földközi-tengeri kultúra megalkotója volt. A sumér–káldeus és asszír civilizáció világa. A bábeli legenda valóban legenda, még hozzá nagyon fontos, mert szimbolikus értékű. Az emberi élet egyik nagyon fontos jelenségét, a *kreativitás* (alkotóképesség) és *kommunikáció* összefüggéseit mutatja be. Pontosabban azt, hogy egymás nélkül kölcsönösen megbénulnak.

A Bábel-legenda értelmezésének sokféle változata ismert. Vannak, akik a legősibb lehetőségre hivatkozva állítólagos ősapánkhoz, Nimródhoz térnek vissza, s a bábeli torony építését az emberiség első *globalizációs kísérletének* tekintik. (Közös nyelv, közös munka, közös cél.)

Mások az istenné levés vissza-visszatérő célját

látják benne, amit az Úr már az Édenkertben megtiltott.

A régészek azt bizonygatják, hogy tulajdonképpen két Babel tornya volt. Az elsőt az i. e. 21. század folyamán kezdték építeni. Akkoriban *zikkurat*nak nevezték a különlegesen magas tornyokat, amelyek négyzetes alapra épültek, felfelé keskenyedtek. Valószínűleg templomok lehettek, de csillagvizsgálóként is használták őket.

Az első zikkuratot valószínűleg az i. e. 21. században, Hammurapi idején építették; 15 méter magas lehetett. A *Bibliában* említett zikkurat (Babel tornya) az i. e. 4. században épült – az özönvíz után! –, Nabukadonozor uralkodása idején. 90 x 90 négyzetméternyi alapon 7 emelet emelkedett. Miután dombon állt, magasságát 120 méterre becsülték. Neve a Báb-ili (Isten kapuja) szóból származhatott. A babiloni fogságban a zsidók írták le. Etemanankinak is nevezték, ami Ég és Föld találkozását jelenti. Hatalmas épület lehetett: a leírások szerint 19 méter széles sugárút vezetett át rajta; kapuja alatt elfért egymás mellett két négyökrös szekér.

Az utolsó babiloni király Nabu Naid (556–539) furcsa sorsú megszállott ember lehetett, kivonult a sivatagba, és ott aszkétaként élt. Helyette és utána fia, Belsazar uralkodott. Miután a jeruzsálemi templomból elrabolt szent edényeket használta lakomáin, neki jelent meg egy látomás: a vele szem-

ben lévő falra egy kéz ezt írta: *Mene, mene tekell ufarsin*. Az írás jelentését a Babilonban élő Dániel próféta fejtette meg: Megmérettél és könnyűnek találtattál. Röviddel ezután következett Babilon bukása és óperzsa megszállása, s a zsidók ha-zaengedése a fogságból.

A modern idők néhány megszállottja erősködik, hogy a zikkuratok úrhajóállomások voltak, amelyeket végül az ufók romboltak le. Istenem, ki is volt az, aki arra a kérdésre, hogy miként látja a régi korokat azt felelte: *A helyzet nem változott!*

Így vagy úgy, de a bábéli legenda aggasztóan véres történet. Az ember Isten felé törekvésének összeomlása. S az összeroskadó torony alatt mennyi holttest, mennyi vér, mennyi hit és mennyi várakozás... És a kölcsönös megértés nélkül egymásra zúduló népek, vallások, erkölcsök, szokásrendek... Mind külön-külön is elég ok a másik elpusztítására. Észre kellene vennünk, hogy Babel a mai modern kultúra születésének története. Újra nekifogunk? New Age? Globalizáció? Egyesült nemzetek? A vámhatárok lebontása? Európai Unió? Utazz, ahová akarsz, útlevél sem kell? A rasszizmus, az agresszív politizálás, az agresszív kereszténység és a militáns iszlám elutasítása?

Unokáink! „Hol sírjaink domborulnak”- leborulás helyett tegyetek ránk egy cédulát: *Most végre sikerült!* S ha nem, másik cédula kell. Ennyi elég: *Lóf... a Schengenetekbe!*

**Hetedik beszélgetés:
1998. december 13.**

- Ébredj! Miért alszol állandóan?*
- A masszírozónő megmondta: álmomban fogok meghalni.*
- Abhoz képest, hogy semmit sem tudsz róla, túl sokat beszélsz a halálról.*
- Azért, mert semmit sem tudok róla. Csak nézegetem Istent és az embert.*
- S mit láatsz?*
- Ugyanazt. Ha Isten büntetett, akkor bezárta az embert szociális helyzetének vagy beteg testének börtönébe. És elviselhetetlen testi és lelki fájdalmakkal sújtotta. Nézegetem éjjel a tévében a háborúkat, a járványokat, a baleseteket, a börtöncellák rácsait, a rabok kiszolgáltatottságát a szadista társaknak, aberráltaknak, az öröknek... Jó tanítványai vagyunk Istennek. Akár az SS-ek, a böhérok vagy az egyszerű mezei gyilkosok... Ez istenkáromlás?*
- Az. De mentséged, hogy igazat káromolsz.*
- Ezt te mondod? Az égi lény? Isten küldötte?*

– Isten nem takarta be a lelki szemünket.
– És a szíveteket?
– Tudod, hogy nincs szívünk. Nincsenek érzelmeink.
– Nincsenek erkölceink Se nekünk, se Istennek.
– Hát akkor?
– Látunk. És megőrizzük, amit látunk. És végrehajtjuk Isten akaratát.
– Nem is ítéltetek soha?
– Mit jelent ez a szó?
– Különbségtevést jó és rossz között.
– Ezekről sem tudom, hogy mit jelentenek a számotokra.
– És a ti számotokra?
– Semmit.
– Akkor kérlek, áruld el a titkodat!
– Miféle titkomat?
– Azt, hogy ki vagy?
– Az, ami te. Isten álmai közül az egyik.
– Káprázatok vagyunk?
– Egyik költők megértette: **Hisz az életünk csak álom, és mi oly anyagból vagyunk, mint álmaink, s törékeny életünk álmok veszik körül.** S egy írótok, amikor egyetlen pillanatra Isten közelébe került, és ez a kérdés szakadt ki belőle: **Ki vagyok én?** S felelt egy nyugodt férfihang: **Végtelen számú álmaim közül az egyik.**
– S az álmodó?

– Az álmodó álmodik. S amit álmodik, az életre kel.
– Ez a teremtés?
– Ez.
– És ő maga?
– Addig létezik, addig létezőnk, ameddig álmodik.
– És az örök élet?
– Örökre megőrizz bennünket az emlékezetében.
– Akkor is, ha ő már nincs?
– Akkor már semmi sincs.
– És most?
– Most sincs semmi. Káprázatok vagyunk. Megőrzött álmok. Álmodj tovább te is, életről és halálról. Istenről, rólam és magadról...

Mentségre szorul-e a „nihil”?

Eliadénak van egy könyve, *Az eredet bűvöletében*. Ebben azt állítja, hogy a 20. század második évtizedében a vallástörténészek zöme egy időre a *mana-elmélet* híve lett. Ez az elképzelés arról szól, hogy őseredetileg a vallás egy osztatlan, személytelen, mágikus erőben való hitet jelentette. Vagyis még nem tételezte fel a lélek létezését, s ezért ősi, mint az animizmus. Az egykor még osztatlan munkamegosztásból következően e személytelen őserőből alakult ki az Egyetlen Nagy Isten képzete. Majd a munkamegosztás differenciálódása létrehozta a politeizmust. Ez tehát a történelmi szemlélet diadalát jelentette a biologizmus felett. Sőt, a dolog oda jutott, hogy egyes tudósok mereven elválasztották a vallásfejlődés különböző korszakait. Szerintük az állatok szentsége például a gyűjtögetés korszakára volt jellemző, a totemizmus a vadász kultúrák terméke, az animizmus (a természeti erők megszemélyesítése) a földműveléssel vette kezdetét. Az Egy Nagy Istenben való

hitet a pásztornépek hozták létre, tehát soha nem tartozott az őseredethez.

Ám bőven tenyészttek ehhez hasonló, de mégis más típusú felosztások is.

A lényeg az, hogy ebben az időszakban majdnem minden tudományra jellemző volt az eredetkutatás. A nyelv, a művészetek, a társadalmi intézmények, az emberfajták eredete egyaránt izgalmas témák. Továbbá az élet eredete, a Föld és a világegyetem keletkezése ugyancsak számos tudóst foglalkoztatott.

Mindenesetre – ha így volt – a Nagy Isten halála (nem feltétlenül megölése), elfelejtése és egyre távolabb kerülése az élő kultusztól alapvetően változtatta meg ember és transzcendencia viszonyát. Végül három és félezer évvel ezelőtt a mai zsidóság ősei, a „folyón túlról” érkező habiruk visszahozták vagy feltámasztották az ősi Egyetlen Istent, aki ma már a három legjelentősebb világvallás – a zsidóság, a kereszténység és az iszlám – központi alakjává vált.

Mármost mihez kezdjünk az Ismeretlen tanításával a májáról, a káprázat világáról, a „semmiről”? A központi kérdés mindenütt és mindenkor az „Én” sorsa, megsemmisülése vagy továbbélése a halál után. Felelőssége önmagáért és cselekedeteiért. Feltámadása örök üdvösségre vagy kárhozatra. Netán újrateremtése újabb és újabb életekre fejlődése érdekében.

Az eddigi törekvések az őseredet tisztázására tökéletes kudarcba fulladtak. Semelyik tudomány nem képes ma még eljutni a megismerés forrásához. A megismétlődő kudarc jócskán kedvét szegte az errefelé indulóknak.

A költői képzetnek könnyebb útja van, mint a bölcselő kutató-gondolkodó munkájának.

*...És ez a legfurcsább: a semmi,
hogy lehet többé sohse lenni, –
ez a legérthetetlenebb:
végső lakójául agyamnak
a nagy csodálkozás marad csak,
hogy voltam és hogy nem leszek.
(Szabó Lőrinc)*

A legnagyobb zavart az ezotéria rajongói okozák. Ugyanis nincs szükség arra, hogy az ezotériából egy új, türelmetlen vallás fejlődjék ki, és téríteni, sőt végül ölni kezdjen. Az ezotéria neofitái legtöbbször két szélsőséges hibát követnek el:

Az egyik: a megismerés perifériáján esetleg objektív tényként elfogadható szellemi tapasztalatot centrális értékűvé csúsztatják, és egész további elméletképzésüket erre alapozzák, vagyis hitté változtatják.

A másik: materiális bizonyítékokat keresnek (pl. a spiritizmus) szellemi lények létezésének bizonyítására. (Ha test nélkül, csupán szellemi erőkkal

kopogtatni tudnak vagy asztalt táncoltatni, fizikailag látható árnyként megjelenni, akkor vannak!)

Amikor az emberi elme olyan problémákkal, kérdésekkel és fogalmakkal kerül kapcsolatba, amelyek az átlagos felfogóképességet meghaladják – pl. a végtelen, a tisztán szellemi, az őскеzdet, a kozmosz tágulása és szűkülése stb. –, akkor kínzó kétségeitől való szabadulása érdekében vagy fanatizálódik, vagy tagadóvá lesz. Egyikükkel sem érdemes vitatkozni.

A megismerés folyamatában a „nem tudjuk”, a „lehetséges”, az „ez is elképzelhető” nem restellni-való fogalmak. (Kivéve, ha nem vagyunk annyira fiatalok vagy ostobák, hogy a mindentudás illúziójával áltatjuk vagy altatjuk magunkat).

Ismeretes, hogy egy zen mester reggeli felébredés után mindig így szólította meg önmagát:

– *Mester, ébren vagy?*

– *Ébren vagyok.*

– *Jól figyelsz?*

– *Igyekszem jól figyelni.*

– *Vigyázz, nehogy tévútra csábítsanak!*

– *Vigyázzni fogok.*

Ahol a racionális és az intuitív megismerés véget ér, csak furcsa ítéletek szülehetnek: „Valami van. De nem tudom mi az?” Vagy: „Semmi sincs. Ezért nem is próbálok megnevezni.”

Olyan nagy bűn a *vélt* igazság kimondása?

Beavatott vagy? Ki által? Mibe? I. *Ezoterikus megközelítés*

Ez nehéz fejezet lesz. Talán a legnehezebb és a legtöbb gondot okozó valamennyi közül. Nyugodtan lapozza át, ha meg akarja őrizni illúzióit, mert a téma vitatkozásra nem alkalmas.

A *beavatás* fogalmának használata a gyakorlatban a legnagyobb zűrzavart mutatja. Félig-megértés, értetlenkedés, felelőtlen alkalmazás, szándékos félrevezetés, misztikus hangulatteremtésre való törekvés, üzleti fogás stb. Az idők során a különböző vallások, ezoterikus iskolák eltérő értelmezése objektíve is lehetőséget adott ezekre a visszaélésekre, amelyekre nem szeretnék kitérni. Ezért nézzük először a fogalom legmegszokottabb értelmét.

Tudatállapot-változás előidézése, amelynek során – kezdetben alapfokon – *megnyílik a szellemi látás, s bizonyos időre megváltozik a fizikai érzékelés*. A beavatás legfontosabb jelentése, hogy a beavatott még földi életében átéli a maghalás, a halál, a köztes létbe (Bar-do) kerülés, összefog-

lalva: a test nélkülivé válás élményét. Általában hosszas céltudatos gyakorlás előzi meg mind a gondolkodás, mind az erkölcsi érzék fejlesztése érdekében, ám ritkán előfordul a „hirtelen megvilágosodás” is (lásd: zen).

A beavatás pontosan meghatározott és szabályozott bizalmas emberi kapcsolatot jelent a beavató és a beavatást kérő között. Idegen személynek nincs közöttük helye! Csoportos beavatásról sem eshet szó. A beavatási élmények zártak a nyilvánosság elől.

Elsőként vegyük szemügyre a teozófiai bázisról induló, majd az antropozófiát megalapító, általában a „Doktor” néven emlegetett Rudolf Steiner legfontosabb tanításait a beavatásról. (Személyes megjegyzésem, hogy hat év intenzív antropozófiai tanulmányok és antropozófusok között élés után magamban sokszor rémvízióknak neveztem a steineri elmélet egy részét, néha kételkedtem a Doktor gondolatainak rendezettségében, majd a mozgalom árulójaként Indiába utaztam. Visszatérésem után egyedül Török Sándor mesterem tartotta be a törvényt: *Nem a tanítványnak kell hűségese lennie mesteréhez, hanem a mesternek a tanítványhoz!* Másképpen: nem szabad korlátozni a tanítvány szellemi szabadságát, kereső, kutató indíttatását, és azt szinte kötelező áhítattal gyakorolt, szigorú szabályrendszerekkel helyettesíteni.)

Rudolf Steiner a beavatás első szakaszának szubjektív élményeit négy fázisban foglalja össze.

1. Találkozás a halál élményével.
2. Áthaladás az elemi világon.
3. Az éjféλι Nap szemlélése.
4. Találkozás az alsó és felső istenekkel.

Mindennek előfeltétele a félelem legyőzése, az ismeretlentől való elborzadás megszüntetése. Bulgakov híres regényében Jézus a gyávaságot tartja a legnagyobb bűnnek! Nincs többé véleményed, vélekedésed, álláspontod, ítéleted semmiről. Ráébredsz arra, hogy a dolgok létezésén mit sem változtat az, hogy tudsz-e róluk vagy sem. Létük független a megismeréstől.

A hosszú ideig tartó gyakorlatok következtében legelőször is a fizikai érzékelés változik meg. Megváltozik a színek érzékelése. Az égbolt ezután is kék lesz, de áttetszővé változik. A tulipán is piros marad, de átlátszóan piros. Vagyis az ember kezd a dolgok tárgyi mivolta mögé látni. Rájön, hogy nem magát a jelenségeket játja, csak a jelenségek által felkeltett benyomásokat. Ráébred, hogy az egész világ csak belső benyomásokból, élményekből áll. És ebben a pillanatban – amikor hosszú gyakorlatok és küzdelem után eljutott a dolgokon való átlátás, tehát a szellemi látás kezdetéig – hirtelen az egészet „elvonják” tőle, minden élménye megszűnik, kialszik. Ezt nevezik találkozásnak a halál kapujával. (S itt megint megállnék egy pil-

lanatra. Nem vagyok beavatott, és számomra ez is egy olyan pont, ahol megkérdezhetném: ki játszik az emberrel? Póriasan: ki cukkolja a halottat? Ez az, amiről a bevezető sorokban írtam. Én a földi agyammal nemigen tudom elfogadni, hogy a Doktor kozmogóniája szerint a Nap, majd a Hold szakadt ki a Földből. A katicabogárból az elefánt? Nem tudom elfogadni, hogy isteni magasságokba jutott szellemi hatalmasságok úgy vetélkednek egymással, mint az óvodás gyerekek, amikor egymás homokvárába taposnak. Rontják egymás szellemi alkotásait – pl. Lucifer és Ahriman –, tévutakra csábítanak, Isten ellen támadnak stb. Hát hogyan lehetséges ez? Hogyan egyeztethető össze a magas szellemi ranggal? Nem olyan ez, mintha egy generális bugyigumival kicsúzlizná a lakások ablakait?)

Vagyis *a balál kapuja azt jelenti, hogy semmi sincs! Egyedül vagy a világban! Te vagy az egész világ!* Eltűnik minden materiális lét. Már nem vagy anyagtól körülveve: lábad alatt semmi sincs, nincs is lábad, nincs kezed, nincs mit megfognod... A dolgok szubsztancialitása (objektív létezése) megszűnt. Nincs többé benyomás, minden te vagy!

Most az a kérdés, hogy maradt-e még belső erőd, ami kiáradhat belőled? Ugyanis ettől kezdve semmit sem kapsz „kívülről”. Csak saját belső erő-

iddel lehet átlépni bármilyen küszöböt. Senki sem segít.

A földi életedben megszoktad, hogy a dolgok és jelenségek maguktól állnak a tekinteted elé. Ezen a fokon ez már nem létezik. Neked kell aktívan közreműködnöd kiárasztott belső erőd felhasználásával, hogy kapcsolatba kerülj a lényegében általad létrehozott (teremtett) dolgokkal. Ezt nevezik *a természeti világokon való áthaladásnak*.

Megdöböntő! Néha úgy érzem, mintha az ember a földi életében – hogy lehetne megfogalmazni félreértések nélkül? – minden negatívum, öregedés, betegség, megkínzás lehetősége stb. ellenére nagyobb biztonságban lenne, szuverénebb önvédő erői, cselekvési lehetőségei lennének, mint a szellemvilágban. A spirituálisnak ezen a síkján teljesen kiszolgáltatottnak, nyomasztóan magányosnak, a megdermedésig egyedüllévőnek, kétségbeesettnek tűnik.

Mégis, csak olyan belső erőre támaszkodhat – vagyis önmagára –, amihez hatalmas alázat, tartás és bizalom kell, hogy működni tudjon. És... Seholy egy angyal, aki magához ölelné, akinek a mellére borulhatna vagy legalább megfogná a kezét. Iszonyú! Doktor! Hova lett a világból az annyit emlegetett szeretet?

Az „Éjféli Nap” megnevezés az ősi Zarathustra-beavatásokból szárazik. Azokkal a lényekkel való

találkozást nevezik így, akik a Napban munkálkodnak az ember asztrálitása és énje kialakulásán. Tehát Nap-erők.

Az alvó ember ebből a szempontból olyan, mint a növény: csak fizikai teste és éterteste marad a földi világban. Eközben asztráltestén és énjén Nap-erők munkálkodnak. A Nap tehát így szólhatna a növényekhez: nektek az én fényemre és melegemre van szükségetek, hogy képesek legyetek az életre. Az ember asztrálteste és énje ugyanígy szólhat az alvó ember fizikai és étertestéhez: számodra én vagyok a Nap. Az én erőim nélkül nem vagy képes emberként élni.

Az Éjféli Nap szakaszában egyéb élmények is érik a beavatottat. Találkoznak olyan lelkekkel, akik az újratesztelésre várnak, de *elmúlt földi életüket a karmikus idejük lejárta előtt önként fejezték be* (pl. öngyilkosok, testüknek tudatos tönkretetevői). Ők hosszú időre a félelmetes Életellenes Szellemelek (betegségek, járványok, természeti katasztrófák előidézői stb.) szolgálatára kötötték le magukat.

Ugyancsak az újratesztelést, a fejlődést akadályozó mozdulatlan erőket szolgálják azok, akik életükben *a kényelem megszállottjai* voltak. S nincs jobb sorsuk a *rajongóknak* sem, akik életükben a reális élményeiket összekapcsolták képzelgéseikkel (pl. nőni hallják a fűvet), szellemi be-

avatottságot játszottak meg, s ezért hosszú ideig tévelygő-kereső utakra kerülnek.

Az alapvető kérdés megmarad: honnét erednek, kik ezek az élet- és fejlődésellenes erők? Objektív szellemi létezők vagy az élet rontásainak a következményei?

A Nap-lények elsősorban az újonnan megszülető ember agyán, az agy lebenyein és a gerincvelő legfelső idegein dolgoznak. A gerincvelő alsó 28 idegpárját már Hold-lények alakítják ki.

Az örök kérdés: mit hoz számunkra ez az információ? „*Lebet mondani*” – így nevezi Füst Milán a tudomány megvetését kifejező állításokat, amelyek bizonytalanságukkal együtt „megtűrhetők a tudás perifériáján”, de központi helyre még nem kerülhetnek.

Az emberi testet építő más istenekkel való találkozás elsősorban szemben áradó hő és fény formájában zajlik le. Főként a hő sodorja a lelket az új születés felé. (Akit ez a téma részletesebb és pontosabb kifejtésben érdekel, elsősorban dr. Rudolf Steiner: *A Napkelet és a kereszténység misztériuma* című tanulmányát olvassa el. Ennek főbb fejezetei: 1. A misztérium lényege, 2. Spirituális erők és lények, 3. Zarathustra és Hermes beavatása, 4. A Szent Grál.)

Beavatott vagy? Ki által? Mibe? II. *Vallástörténeti megközelítés*

A tudományban realista Eliade szerint a beavatási rítusok az alábbiak szerint határolhatók el:

1. A felnőtté avatás kollektív rítusai.
2. Férfi és női titkos szövetségekbe való beavatás.
3. Beavatás a gyógyítás, a sámánizmus, a táltosság titkaiba.

Ad. 1. *Felvétel a törzsi közösségbe.* Már tudták: a családon belül nem lehet teljesen felnőni. Legálább is érzelmileg infantilis marad az egyén, mert a szülő számára örökké gyerek. Ezért általában a serdülőkor második felében elvitték hazulról. Egyneműek közösségében vagy magányosan – egy beavatóval – kellett élnie és avatási próbákat kiállnia. Mindezt halálként és feltámadásként (újjászületésként) értékelték.

A beavatás tartalmazott szociális érettségi próbát: képes-e egyedül olyan zsákmányra szert ten-

ni, ami egy ideig elég egy családnak? Hogyan tűri a jelentős testi fájdalmakat? Hogy viseli el a halállal fenyegető lelki stresszeket? Tud-e hallgatni, amikor beavatják a törzs misztikus és mágikus titkaiba?

Tehát a beavatás után szemükben felnőtt férfi volt, aki el tudott tartani egy családot, némán és mozdulatlanul viselt el jelentős testi gyötrelmeket, lelkileg stabilan kiállt félelmetes helyzeteket, tudott hallgatni.

Ad. 2. *A szentségbe történő beavatás* csak felnőtt férfit illet meg, és fokozatosan történik, a szentség nem tárul fel egyszerre. Tulajdonképpen felvétel valamelyik titkos társaságba.

Fázisai:

- elkülönítés,
- kínzások és próbatételek,
- a termékenység, a fogantatás és a születés misztériuma,
- halál és újjászületés,
- új név adása.

Mindeme rítusok következtében az egyén szellemi lényé válik, hozzákapcsolódik egy természetfeletti erőhöz. Vagyis a szellemi érés nem „adott”, hanem kialakított az öreg beavatott mesterek segítségével. Lehetővé teszik, hogy az egyén belépjen egy emberen túli transzcendens világba. Ekkor ér véget a nevelése.

Ad. 3. *A sámánbeavatások* a mítoszok és a ge-

nealógia ismertetésével kezdődnek. (A szellemek neve, hatásköre, titkos nyelve.) Nélkülözhetetlen az ősoket megszemélyesítő maszkok jelenléte, tanúságtétele. Extatikus betegség átélése, akár álomban, akár élményben. Ennek során találkozás szellemekkel, istenekkel, démonokkal. Ez a beavatott számára új életmódot jelent, amely a halál után is másfajta sors felé viszi. Feltűnő a mítoszait és hitét veszítő modern kultúra újra feltámadó érdeklődése és vágya a régi korok transzcendens tudásának feltámasztására. Ezzel együtt jár sok szélhámosság, az okkultizmus lezülése, üzlettelé aljasodása.

Ebben a zűrzavarban elég nehéz rábukkanni azokra az elemekre, amelyekről nem vonható meg a hitelesség feltételezése. Hozzáteszem, hogy a motívumok között nem tartom lebecsülhetőnek a „jobbán informáltság” tényéből fakadó fölényt a köznapi emberrel szemben. Azaz a lappangó biztonság és hatalom keresését, aminek különös nyomatékot ad életünk kiszámíthatatlansága és bizonytalansága.

Látható tehát, hogy amíg Steiner a beavatás által előidézett „lélekgomolygásra” teszi a hangsúlyt, Eliade „csak” rendszerez és összefoglal. Misztikus élményeit – mint erről már szót ejtettem – élesen elválasztja a tudománytól, és szépirodalmi műveiben teszi elérhetővé.

(Ez szándékosan rövidre fogott tájékoztató.)

A vallástörténész ugyanis csak a tényeket írja le, de sohasem foglal állást tartalmi kérdésekben. Részletesebben Mircea Eliade: *Beavatás és a modern világ* című tanulmánya informál. Lásd: *Az eredet bűvöletében* című kötetben.)

Beavatott vagy? Ki által? Mibe? III. *A buddhista álláspont*

Kérdés: létezik-e egyáltalán buddhista beavatás? A hitetlen és ateista eredeti Buddha szerint, aki a lélek létezésében sem hisz, természetesen *nem*. A beavatásnak megfelelő szó a buddhizmusban a megvilágosodás. A megvilágosodás 49 napja alatt – amit Buddha a fügefafa alatt töltött – a szenvedésre, a szenvedés okára és a szenvedéstől való megszabadulás útjaira derült fény. Magára a megvilágosodás aktusára egy tavaszi teliholdas éjszakan került sor: emlékezni kezdett előző életeire, halálaira és újratestesüléseire. Felismerte, hogy a nirvána állapot és nem hely.

Buddha felfogását nagymértékben befolyásolták életének szélsőséges eseményei. A pompában, elkényeztetésben, gyönyörök között élő királyfi hirtelen életstílust vált: a kegyetlen aszkétizmus, majd ennek eredménytelenségét belátva a „középút” meghirdetése hatja át tanítását. Ennek megfelelően a buddhizmus célja a tudat átalakítása,

a Buddha-tudat jelenvalóságának felismerése az emberben, vagyis az ember Buddhává válása.

A Buddha halála óta eltelt két és félezer év alatt a buddhizmus is több ágra bomlott. Ma már van olyan irányzat, amelyik megpróbálta az Istent visszacsempészni a vallásba, elsősorban az eredeti hinduizmus alapján. Visszanyúlt az *egyéni lélek* (átman) és az *egyetemes lélek* (brahman) fogalmához. A beavatás lényegét abban látta, hogy az egyéni lélek megismerése útján visszavezeti a jelöltet a világlélekhez.

A buddhista beavatás tehát önismerettel, a tudat és a világlép megváltoztatásával kezdődik.

Első követelmény az *önmagunkért való felelőség vállalása*, az áthárítások, bűnbakkeresések, más emberek és helyzetek vádolásának elhagyása. „Fel kell ismerned, hogy valamennyien a saját cselekedeteink rabszolgái vagyunk. Miért haragudnál ezért másokra?” Emögött annak az átélése áll, hogy az élet olyan, mint egy állomás az utazó életében. A test pedig a megismerés eszköze, utolsó pihenője.

„*Maradj a jelen pillanat egyszerűségében.*” Fel kell hagynod a haszontalan gondolatokkal, a múlton való rágódással, a jövő elé sietéssel. Vagyis szabadulj meg a „már nincs” és a „még nincs” irrealitásaitól. Élj az egyetlen realitásban, a „most”-ban.

„*Ne barcolj az elmúlás ellen. Ne tekintsd állandónak, ami átmeneti.*” Fel fogod ismerni, hogy az

elmúlás a világ harmóniájának egyik alappillére. Ha nem harcolsz az elmúlás ellen, összhangba kerülsz a valósággal.

„*Figyelj a kis cselekedetekre, akár jók, akár rosszak.*” A csepegő víz is megtelíti végül a nagy edényt.

Amint látják, a buddhizmus a beavatás fogalmát döntően tudatformálásnak tekinti. Öregségében Buddha kijelentette, hogy tanításában nincs semmi, amit „visszatartott”, „semmit nem szorongat a markában.”

Egyik tanítványának, aki „kereső embernek” nevezte önmagát, ezt felelte: „*Talán túl sokat keres-tél, ezért nem találsz semmit!*” Ez azt jelenti, hogy aki csak arra figyel, amit keres, állandóan a céljára gondol, és semmi mást nem vesz észre, olyat se, ami majd kiszúrja a szemét.

A buddhista beavatás végül is azt vallja, hogy *csak a tudás átadható, tanítható, de a bölcsesség nem*. A bölcsességre rá lehet találni, lehet élni általa, de kimondani, közölni nem lehet. A beavatás esetleges belső élményeiről – mint átélhető, de szavakba nem önthető lelki történésekről – semmit sem szól.

Férfiként vagy nőként fogsz-e újra megszületni?

A női és a férfi inkarnáció sajátosságai: a sajátosan női élmények nem csak belső lelki folyamatok, hanem a nőkre jellemző élethelyzetek is, amelyek visszahatóan formálják a karaktert. A nők a férfiaknál érzékenyebbek az érzelmi hatásokra, inkább hajlamosak a lelki történések emocionális átélésére. A férfiak élményvilágában több az intellektuális és materialista motívum.

A halál és a születés közötti élményvilág a nőknél érzelmileg erősebb, mint a férfiaknál, mélyebben beépül jövőendő testi szervezetükbe. Ezért élettapasztalataikat is mélyebben és tartósabban megőrzik. A nők szervezete többet megőriz a szellemiből, egész testük, főként az agyuk „puhább”, kevesebb a racionális ellenállásuk a spiritualizmussal szemben.

Ezek az életbenyomások alakítják az eljövőendő szervezetet. Az előző születésnél mélyebben akarnak benyomulni az anyagba, racionálisabbak, ma-

teriálisabbak akarnak lenni, tehát férfiszervezetet hoznak létre.

A férfi „keményebb” agya nehezebben, több racionális ellenállással fogadja be a szellemi hatásokat. A fokozott intellektualitás felszínesebb, mint a mély emocionális élmények. Az újabb születéskor ezt kell korrigálniuk a férfiaknak, tehát hajlamosabbak női lelket és testet építeni maguknak. Ezért váltanak általában nemet inkarnációként.

Számolni kell azonban még egy hatással. Számos inkarnáció során az emberi test egyre több „sűrű” anyagot épített magába, materiális szempontból tömörebb lett, s ez az anyagi tömörség tette lehetővé a Kali-juga korában az előző életekre és a köztes létre való visszaemlékezést. A felvett anyag sűrűsége viszont születéstől kezdve pusztítja az emberi testet. Végül teljesen tönkreteszi, és az élet kialszik. Ezért válik a halál olyan mély szakadékká, mert anyagi sűrűsége miatt a mai ember nem képes túllátni rajta.

A lényeg az, hogy a női szervezet a férfiélmények karmikus következménye, a férfi testiségét a női elem hozza létre. Ezért mondják az okkultisták, hogy a nő és a férfi egymás karmáinak alkotói.

Tévedések, hamis hiedelmek, felelőtlen állítások II.

1. Állatok halála és újraszületése

Az állatszerető emberek szomorúságára az egyedi állatnak nincs énje, még a legmagasabb rendűeknek, a kutyáknak, a majmoknak vagy a lovaknak sem. (Bár van etológus, aki nem fogad el viselkedési példákat ezekről az állatokról, mondván, hogy az emberrel való sok ezer éves kapcsolat során félig-meddig kikászálódtak az állati létből, és pszichés funkcióikat tekintve, most furcsa átmeneti állapotban vannak.) Léteznek csak rájuk jellemző egyedi sajátosságaik, de ennek ellenére *az állatoknak csoporténjük van: a faj, a fajta viselkedik én-ként.* Ezt a közös én-szabályozást nevezük ösztönnek.

Miután egyéni énnel nem rendelkeznek, számukra a halál nem traumatikus szakadék, ami az élettől elválasztja őket, hanem visszatérés egy közös hazába, visszaolvadás a kollektív szellemi létezésbe.

Egyszer egy nagyon csendes együttlétben megkérdeztem a kutyámat, fél-e a haláltól? (Néha sikerült ilyen intuitív kapcsolatba kerülnünk.) Azt felelte: *a természetes haláltól nem, az erőszakostól igen.*

Ha ezoterikus szempontból közeledünk az állati léthez, azt kellene felismernünk, hogy az állat áldozati lény. Emberré válásunk áldozata. Tömören

fogalmazva: az állatokba az ember kivetítette azokat a tulajdonságait, amelyekben túlnőtt és már akadályozták szellemi fejlődésében. Ezért az állatok fejlődése megtorpant vagy némely faj visszafejlődött.

A mai emberiség erről nem vesz tudomást. Lemészárolják, fölfalják az állatokat, kínos halált mérnek rájuk, hogy tetemüknek jobb íze legyen. A felfalás során magukba eszik az állat utolsó halálfélelmét, kínlódását. Mintha az ember is még mindig állat lenne. Kísérletekre, mutatóanyagokra használják őket, teherhordásra, sportra, ruházkodásra. Mindez az ősi időkben elkerülhetetlen szükségszerűség volt. Ma már nem az. Csak érzéketlenség az állati szenvedéssel szemben, és kegyetlenség. A halál utáni káma-loka korszakban az embernek át kell élnie az ember alatti világokhoz, így az állatokhoz való viszonyát is. Nagy negatívumok esetén a jóvátétel igénye beépülhet új karmájába.

A faj kollektív énjébe való visszaolvadás következtében az állatok nem születnek újra. Ám a fajból bármikor kialakulhat egy újabb egyed.

2. Támadás a New Age ellen

Sokan nem veszik észre a látványosan meghirdetett New Age ellen egyre erősebben támadó folyamatokat. Miről van szó? Az asztrológusok nagy szellemi váltást várnak attól, hogy a Halakból a Vízöntő korszakába léptünk – egyetemes emberi vallást, közös világgazdálkodást, közös nyelv kialakulását, a határok megszűnését stb. Lehetséges, hogy valóban ez a fejlődés aktuális és optimális iránya.

Ámde lehetetlen nem észrevenni, hogy miféle és milyen hatékony ellenerők sorakoznak fel. Például a feléledő rasszizmus, a vallási türelmetlenség, a militáns nacionalizmus, a kisebbségek megvetése, elnyomása, intolerancia a másképp gondolkodókkal, más értékek szerint élőkkel szemben.

Ki harcol itt kivel? Merthogy mindegyik fél sátánnak tekinti a másikat, önmagát pedig az isteni igaz ügy harcosának. Te kihez tartozol? Azt hiszed, lehet két úrnak szolgálni? Ne csapd be magad! Egyszerre akarsz hideget és meleget fűjni? Langyos lennél? Akit kiköp az Úr az ő szájából?

3. A csoda elutasítása és áhítása

Ez is ellentmondásos folyamat, mint annyi minden mai életünkben. Már írtam arról, hogy kultúránk – a racionális világmegismerés nevében – elzárta magát a valódi „materiális” csodák befogadása elől. De az egykori csodavárás helyén kisztílu csodaéhség terjedt el. Soha ennyi csodálatos gyógyító, kézrátevő, csakravezető, léleklátó, jós, energiaátadó – minek soroljam? Nincs mögöttük semmi, legfeljebb önbecsapás, szerepjátszás, pénzéhség, szélhámoskodás.

Azt mondja nekem az egyik szemfüles:

Ő: *Megnéztem az aurádat. Egész jó.*

ÉN: *Tudom. Reggel én is megnéztem a fürdőszobában.*

Ő: *Te nem hiszel abban, hogy van aura?*

ÉN: *De. Lehetségesnek tartom.*

Ő: *Akkor azt nem hiszed, hogy látni lehet?*

ÉN: *De. Azt is lehetségesnek tartom.*

Ő: *Akkor mit nem hiszel el?*

ÉN: *Azt, hogy te látod.*

Ő: *Miért nem?*

ÉN: *Mert üzletet csinálsz belőle. 3000 forintért auralátó szemüvegeket árulsz.*

Őszintén: az aura szellemi sugárzás. Fizikailag, szabad szemmel nem látható. Nem fényképezhető. Nem szabad összetéveszteni az ún. Kirlián-effektussal, ami a szerves test bioelektromos kisu-

gárzása. Ez speciális berendezéssel fotózható növényen, állaton, emberen. Emberen ez is elszíneződik hangulati hatásokra, intellektuális erőfeszítésekre. Az a meglepő sajátossága van, hogy eltett levél vagy csonkolt test esetén is kiadja az eredeti alak teljes formáját, csak a hiányzó résznél egyszínű és mozdulatlan marad.

Hirdetéseket olvasgatok. A kínálat: érzelem-fel szabadítás, szellemsebészet, a Fény iskolája, rontáslevétel, szerelmi kötés-oldás, karmavizsgálat, szelleműzés, lélekszépítés, léleklátás, jóslás, energiaátadás, természetfeletti képességek kibontása, asztrológia, előző életek megismerése, sorselemzés, sorsváltoztatás, földsugárzás-védelem, anyagi-siker-terápia, tisztánlátás, bevezetés a fehér mágiába, esszénus mesterképzés...

A legnagyobb számban a jósök, a rontáslevevők és a szerelmi kötések és oldások mesterei ajánlják magukat.

A legtöbb lehetőségről nem tudom, mit takar. Például a szellemsebészet, a karmavizsgálat, a lélekszépítés, az esszénus mesterképzés... Az esszénusok Jézus idején működő, elkülönült vallásos szekta volt Júdeában, majdnem szerzetesség. Szemben álltak a főpapsággal. Sajátos vallásos fel fogásuk volt. A holt-tengeri tekercek fölfedezése óta már elég sokat tudunk róluk. Mit jelent ma esszénusnak lenni, s főként azonnal mesternek ki képződni?

Leggyakoribb címek: lélekgyógyász, a mágia és a boszorkányság nagymestere, főmágus. Mester, almágus nincs.

Megszerezhető, azaz akkreditált diplomák: viviation-légzéstréner, magyar népgyógyász, metafizikai pszichoterapeuta, sorselemző-tanácsadó.

Ennyit a csodaügyről 2008-ban, Magyarországon.

4. Emlékezés előző életekre

Buddhával is megtörtént célba érkezésének éjszakáján. Felfedezted magadban a Buddha-természetet? Te is emlékezel?

A Kali-juga idején, amikor kialszik a szellemi látás, nem lehet visszaemlékezni előző életekre. Az alászállás a sűrű anyagba kioltja ezt a lehetőséget. Még a Kabbala is azzal magyarázza a kis bemélyedést a felső ajkad felett, hogy születésed előtt egy angyal oda tette az ujját: Pszt... És akkor elfelejtetted előző életeidet.

További nagy kérdés: mivel emlékezel? A mai agyaddal? De hiszen azok a régi agyaid, amelyekkel előző életeidet élted, már felbomlottak. S ha ma hipnotizálnak, akkor hol őrződtek meg előző életeid emlékei? A keletiek azt mondják, hogy az aurádban. Ha egyáltalán voltak előző életeink, ha van auránk, akkor ez a variáció sem kizárható. Ha... Ha... De ezt bizonyosságként hirdetni nem szabad.

Egyszer eljött hozzám egy misztikával foglalkozó ember. Azt panaszolta, hogy nagyon fáj a nyaka. Kérdezte, nem tudok-e néhány jógamódszert, ami meggyógyítaná. Hát próbáljuk meg. Közben így szólt:

– *Tudod, miért fáj a nyakam? Mert előző életemben lefejeztek. És ahol a bárd átvágta...*

– *Ne számárkodj. Az egy másik nyakad volt.*

Még a csigolyáid is elporladtak azóta. Hogy fájbat ettől a mai nyakad?

Ilyen gyalázatosan válaszoltam én, „a bizonytalanság guruja”, a kételkedve hívó. Aki elképzelem, hogy micsoda tudatzavar alakulna ki, ha a régi emlékek a maiakkal keverednének.

Persze azt is tanítják, hogy a 20. század végétől egyre több ember születik az előző életekre való visszaemlékezés képességével. Indigógyerekek?

A baj az, hogy mindenki tud tényszerű példákkal előhozakodni. Például hogy az 1800-as évek közepén... A sógor házvezetőjének az unokaöccse... Ő maga álmában vagy amikor lázas volt... Igen, a tényekkel az a baj – mondta egy angol filozófus –, hogy túl sok van belőlük. Mindenre lehet példát és ellenpéldát mondani.

5. Mitől Mester a mester?

Egy fa alatt ül a mester és a tanítványa. A mester tizenhét éves. A tanítványa hetven. A mester tanítása abból áll, hogy hallgat. A tanítvány hallgatja a mester hallgatását, és minden kétsége eloszlik.

1. Igazi Mester az, aki beavatott egy ezoterikus titokba és megtalálja azokat az embereket (vagy ők találják meg a mestert), akik erkölcsileg és szellemileg érettek arra, hogy befogadják az ezoterikus titkot.

2. Igazi Mester az, aki azt éli, amit tanít.

3. Igazi Mester az, aki nem sérti meg tanítványai szellemi függetlenségét és szabadságát.

4. Igazi Mester az, aki tiszteli más mesterek tanításait akkor is, ha azok eltérnek az ő szemléletétől.

5. Igazi Mester az, aki nem haragszik a kételkedésért és a humorért.

Miről ismerhető fel a hamis mester?

1. Csak saját tanítását tartja érvényesnek és igaznak.

2. Hatalmat gyakorol a tanítványai felett, és hűséget követel tőlük.

3. Félelmet kelt a tanítványokban vagy arról próbálja meggyőzni őket, hogy a szellemi út milyen könnyű.

4. Kérkedik a képességeivel.

5. Nagyon sokat beszél.

Miről ismerhető fel a hamis tanítás?

1. Szükségesnek tart külsőleges dolgokat (ruházat, tetoválás, hajviselet stb.), hogy mindenki lássa más milyenségét.

2. A tanítványokat elidegeníti saját kultúrájuktól.

3. A tanítványokat gőgössé teszi.

4. Pénzért szelektálatlan tömegeket fogad be és tanít.

5. Reklámozza, sajtóban, médiában hirdeti magát.

Bizony, néha nehéz eligazodni a hívások között, felismerni a zsákutcába vezető utat. T. I. írta egyik levelében: *„Egyszer voltam itt Budapesten, egy meditációs helyen (nem szoktam járni, csak ez egyszer elmentem), le kellett vennünk a cipőinket, és ültünk és bangosan mantráztunk, és azt mondták a szertartásvezetők: Jön majd fényben egy belső mester, mint a tudat fénylő gyémántja, és ez egy beavatás-értékű találkozás lesz. Hát jött is, fénylett is nekem a tudatomban. Majd megszentestültem, amikor is ez az én fénylő gyémántmesterem a következőket kérdezte tőlem:– Hát jó kis lábszag van itt, te is érzed? És derült.*

Most mondja meg, Péter, miféle beavatás ez?”

És mégsem szabad elhamarkodottan ítélni! Ez a történet valóban kizárja a mester hitelességét? Tagadhatatlanul nagyon rossz belépő. Mégis jó lenne tudni, mi történt ezután?

Vagy: Pál apostol hatalmas életművét sem sérti

az a tény, hogy nagyon hosszú beszédeket mondott. Az is megtörtént, hogy egyik este egy hallgatója, aki az ablakban ült, elaludt és kiesett az utcára. (Épségben maradt.)

Az én egyik mesterem nagyon szerette a nőket. Ezt belátva nem lett szerzetes. Vajon emiatt máris hiteltelen-e? Jobb lett volna, ha éjszakánként álmatlanul vergődik egy kolostorban megpróbálva elfojtani szexuális vágyait? Vagy ha megszegi szüzességi fogadalmát? Hiszen lehet nagyon tisztességes és erkölcsös igaz kapcsolat férfi és nő között.

Vagyis nagyon finom életútelemezés szükséges ahhoz, hogy valaki véleményt, sőt ítéletet merjen mondani valakiről. Ezért a fent felsorolt szempontokat, csak óvatos tájékoztatásnak szabad tartani.

Reményik írja:

*Istenem, add, hogy ne ítéljek –
Mit tudom én honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek...
...A dolgok olyan bonyolultak,
És végül mégis mindennek
Elhalkulnak és kisimulnak,
És lábaidhoz együtt hullnak.
Mi olyan együgyűn ítélünk,
S a dolgok olyan bonyolultak.*

6. A feltámadás vulgáris értelmezése

Valaha régen egy vicclapban megjelent egy rajz (talán Hegedűsé). Két részeg kísértet egymást támogatva tántorog és ordít: Sej-haj, sose támadunk fel!

Egyszer Pilinszky Jánost, a mélyen katolikus költőt próbáltam bosszantani:

– János, tényleg, milyen lesz a feltámadás és az utolsó ítélet? Kimászunk a sírunkból, csontvázak, esetleg rothadó húscafatokkal, büdösen, földesen, miközben az angyalok a barsonáikat fújják?

– Nem barátom! – felelte papos hangján kissé élesen –. Az utolsó ítéletkor táblára írva, nyakadba akasztják történetedet! De az igazit, nem azt, amit a magad és barátaid megnyugtatózására költöttél!

Kivert a verejték! Nem is vettem észre, hogy verzet mond. Nyugtalan volt az éjszakám. Hajnaltájt írtam egy elbeszélést, ami némi botrányt kavart meg is jelent.

Utolsó ítélet van. Mindenki föltámadt, aki valaha élt a világon. Mellükön lóg a táblájuk, rajta piros betűkkel a jótettek, feketével a gonoszak. Oda-sorakoznak Isten elé. De ahogy közelebb érnek hozzá, Isten sugárzása mindent letöröl a tábláról, jót-rosszat egyaránt. Mindenki tiszta táblával lép az Úr elé.

A jók morgolódni kezdenek:

– Ha ezt mi tudtuk volna! Ó, mennyi örömről és gyönyörűségről mondtunk le, mert féltünk Isten ítéletétől.

– Csak ezért mondatok le a bűnökről? – kérdezte az Úr.

– Hát mi másért? – felelték.

– Rendben van – mondta Isten –, akkor megérdemlitek a büntetést.

És csak ők kárhoztak el. Csak ők.

Nem egy félreértés abból származik, hogy sokan összetévesztik a lélek halhatatlanságát a feltámadással. A lélek halhatatlanságát egészen pontos értelmezéssel a görög filozófia fogalmazta meg. A test – mint a lélek ruhája, esetleg börtöne – tönkremegy, elrongyolódik, használhatatlanná válik vagy azzá teszik – s a lélek kiszabadul. Ezért a halál számukra nem akkora borzalom, mint nekünk.

Dicsérjük Szókratészt, hogy szépen halt meg? Mennyivel inkább kellene dicsérnünk azt a kultúrát, amelyik engedte, hogy szépen haljon meg. Nem bántalmazta, nem alázta meg, nem kötött kötelet a nyakára, nem nyilazta le, nem csapta le a fejét, nem kötözte le halálos injekcióra, hanem adott neki egy éjszakát, hogy barátai vagy családja körében mérget igyon és öngyilkos legyen. Hol vagyunk mi ettől a 20. és 21. században a légerekkel, krematóriumainkkal, tarkónlövésainkkal?

Hol van ettől az iszlám, amely nyilvános téren, karddal nyiszáltatja le az elítéltek fejét?

Tanúság minderre Platón beszámolója Szókratész haláláról. Felfogása szerint a halál vagy álomtalan mélyalvás, vagy felszabadulás. És vajon van-e kellemesebben eltöltött éjszaka, mint amit álomtalanul, mélyen végigaludt valaki? Vagy a kiszabadult lélek tovább él, találkozhat a múlt érdekes embereivel, Homérosszal, Nimróddal és másokkal. Ezért tiltotta meg tanítványainak a kétségbeesést, a jajongást – „*mert azt ballottam, ábitatos csendben kell meghalni*” –, nyugodtan itta ki a méregpoharat, és némán fekvé, fejét beburkolva várta, amíg szíve megszűnik dobogni.

De ami a legfontosabb: a hellén humanizmussal összehasonlítva mennyire más Jézus halála! Először is a Getsemáné kertjében vért izzad a halálfélelemtől. Azt akarja, hogy tanítványai virrasszanak vele. Emberi kínokat visel el, amikor megkorbácsolják, töviskoszorút tesznek rá, keresztre szegezik. Hangosan és kétségbeesetten kiáltja a zsoltár szavait: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?

Jézusra – emberré vált istenhez méltóan – teljes emberi halál várt. Nem csak a teste pusztult el véglegesen, hanem a lelke is átélte a megsemmisülés iszonyatát.

Aki a feltámadást úgy értelmezi, hogy Isten újra-teremt a tönkrement emberi testet, a bűneibe be-

lepusztult lelket, az mindent félreértett. Például az ortodox zsidóságnál a kioperált szerveket, amputált végtagokat nem szabad megsemmisíteni, mert feltámadáskor hiányozni fognak. „Hol a vakbelem?” Hanem időnként eljön értük a rabbi, és a vallás szertartásai szerint eltemeti.

A feltámadás átlépést jelent az örök életbe: a testi és a lelki forma szellemi síkon jelenik meg újra, lehet, hogy azonnal a halál után, még az Ítélet előtt. Tehát a feltámadás sem lelkileg, sem testileg nem fizikai történés. Jézus halála valódi emberi halál, és pokoljárása, feltámadása, többszöri megjelenése a földön valódi szellemi történés, ha úgy tetszik: kollektív látomás, de nem biológiai esemény. A feltámadt Jézus – nem szeretnék profán lenni – a tanítványok vízióiban velük eszik, de biztosan nem jár vécére.

A *feltámadás testi értelmezéséről* még annyit, hogy bár hús-vérből való, de szellemileg mégis szabad emberek vagyunk, akár tagadhatjuk is az egész golgotai misztériumot – de ennyire bután materialistának akkor sem szabadna lennünk.

Az ezotéria születésének legendája *Hermész Trismegisztoz a lélekről és a testről*

Platón Atlantisz pusztulását (özönvíz?) saját kora előtt 13 000 évvel határozza meg. A hagyomány szerint eredetileg Thot isten (Szifonnak is neveztek) működött Atlantiszban – később Egyiptomban –, aki az írás és a tudomány megeremtője volt. Ugyanakkor őt nevezik az Első Hermésznek is. Előre látta a világhatalmasztrófa közeledését, és dokumentumokat készített a túlélők számára. E feljegyzéseket kb. i. e. 3000 évvel ezelőtt Egyiptomban lefordították, de a szerzőséget egy Második Hermésznek tulajdonították, akit Trismegisztoz (Háromszor Legnagyobb) melléknévvel illettek annak jeléül, hogy a világ hármastitkainak teljes egészében birtokában volt. (A latinok Mercurius néven tisztelték.)

Azonban más, modern ezoterikus iskolák – pl. az antropozófia – Zarathustrát tartja az atlantisz kultúra utolsó nagy szellemének. Sőt Rudolf Steiner szerint Zarathustra szelleme két inkarnációban élt tovább: Hermészben és Mózesben.

Hermész Triszmegisztosz tanítása szerint az ember négy összetevőből (lénytagból) áll. Kettő halhatatlan és örök: a szellem és a lélek, kettő pedig halandó és ideiglenesen létező: az életerő és az érzékelő test. Ez utóbbiak minden újjászületésnél cserélődnek, míg az első kettő ugyanaz marad.

Mindez kiegészül azzal, hogy az ember lelkének két mozgásformája van. A kifelé (vagy lefelé) tartó, az anyagi világba alámerülő, s egy befelé (vagy felfelé) tartó, a világszellem (Isten) felé emelkedő. Az ember lelkének attól kezdve van karmája, hogy alámerült az anyagba. Ám ha ez így van, akkor az evolúció a léleknek azt a törekvését jelenti, hogy egyre magasabb szintre jutva végül is visszatérjen az eredetéhez, Istenhez avagy az Abszolút Szellemi Tudathoz.

Mindenesetre a lélek nyilvánvalóan anyagtalan még akkor is, ha részben a test szolgálatához kötött. *Testem* című versében így ír Szabó Lőrinc:

*Nagyon önző és gógös úr
a lélek, de úgy rádszorúl,
hogy fájni sem tud nélküled.*

A lélek állandó mozgásban lévő elsődleges eredeti erő. Mozgása a gondolat által ösztönzött önmozgás, ami semmi más külső célra nem irányul. Miután a lélek nem anyag, nem származhat anyagból, csak valamilyen szellemi erőhöz tartozhat. An-

nak aktivitása a saját aktivitása is, tehát halhatatlan és örök.

A test viszont megszületik, tehát valami más dologból jön létre. A testnek helyre (térre) van szüksége, csak az általa betöltött hellyel együtt fogható fel. Továbbá változni, átalakulni kizárólag az időben képes. Ennek során változik, átalakul, mindig egy másik állapotban jelenik meg, de soha nem semmisül meg! Ami test volt, megmarad testnek, csak a helyzete, az állapota, a minősége és a létezési módja változik.

Minden, ami testként megszületik, magában hordozza a változást, a növekedést, az érzékiséget, a szenvedélyt és a vágyakat. Ám a növekedés magában hordozza a csökkenést is, a csökkenés pedig önmaga feloszlását, vagyis a halált.

Szabó Lőrinc a már említett versében így búcsúzik a testétől:

*Megköszönöm,
hogy tüzes és jeges nagy útban
szolgáltál és adtál ruhát,
és annyi ezer éjen át
vigyáztál rám, amig aludtam;
megköszönöm jószágodat,
hogy a robotok s hadak élén
jártál, míg pára lelkem élt,
és siratlak, hogy mindezért
oly rútul fogsz bűnhődni a végén.*

A legenda szerint Nagy Sándor idején megtalálták Hermész Triszmegisztosz sírját, és múmiájának kezében volt a Tabula Smaragdina. E smaragd táblácskán írottaknak egy rövid részletét idézzük:

Ami fent van, a lentibez hasonló,

S ami lent van, a fentibez...

...minden ebből az Egyből vette eredetét...

...hiszen a tökéletesség benne rejlik erejében.

Kit szeret az Isten?

A *zsidók szerint* azt a zsidót, aki betartja a tízparancsolatot, a mózesi törvényeket, s nem lett hűtlen a zsidósághoz. Valamint minden embert, aki egyetlen Istenben hisz és szereti felebarátját, mint önmagát és a tízparancsolat szerint él.

A *katolikusok* a II. vatikáni zsinat óta azt tanítják, hogy az üdvözüléshez nem kell megkeresztelve lenni: bárki – legyen bármilyen vallású, tartozzon bármilyen népfajtahoz, valljon bármilyen világnézetet –, ha Istennek tetsző életet él, üdvözülhet.

Az *iszlám* előírja, hogy be kell tartani az öt alaptörvényt: naponta elmondani a hitvallást, naponta ötször imádkozni, adakozni a szegényeknek, egyetlen egyszer elzarándokolni Mekkába, és megtartani a ramadán havi böjtöt. Aki az iszlámért hal meg, elkerüli az utolsó ítéletet, és azonnal üdvözül.

A *Bhagavad-Gíta* viszont ezt tanítja: Isten (Krisna) azt szereti, aki nem gyűlölködik, részvétellel és

barátsággal érez minden élőlény iránt. Aki már nem akar birtokolni semmit, érzelmei, hangulata bajban és szerencsében egyaránt szilárdnak bizonyulnak. Aki megszabadult örömtől, irigységtől és félelemtől. Aki nem bántja és nem zavarja a világot és a világ sem őt. Aki megbízható. Aki testileg tiszta. Aki számára közönyös dicséret és becsmérlés. Akit nem kötnek már társadalmi és családi kötelek. S aki követi Krisna tanítását.

Ám mindez még a spirituális piac, nem? A legnagyobb és legszebb stand mögött áll a Jóisten (Adonáj, Krisna vagy Allah néven) szépen elrendezett árukészlete mögött: Üdvösség, purgatórium, kárhozat, paradicsom, pokol, bűn, bűntudat, vezeklés, feloldozás, kegyelem...

– Tessék, tessék! Lehet választani. Csereüzlet ajánltatik! Jótettért jutalom, gonoszságért büntetés, vezeklésért, bűnbánatért feloldozás és megbocsátás, paráznságért, hamisságért purgatórium, Istenfélő életért a paradicsom, emberölésért a pokol...

Ilyen egyszerű lenne az élet, az erkölcsi világrend? Mint az óvodásoknál?

*Ha a gyermek jó,
Szófogadó,
Társaival körbeáll,
És mindenki így csinál...*

Vajon mi vet nagyobb súlyt a cselekedetek mérlegére? A szándék vagy a következmény? Mohamed szerint Allah csak a szándékokat vizsgálja. Sőt, egy német bölcsező ezt írta a barátjának: *Arra kérlek, hogy ne ítélj meg engem úgy, mint az emberek, a cselekedeteim szerint, hanem úgy ítélj, mint az Isten, szívem rejtett szándékai szerint.*

De az emberek közül ki lát a szívekbe? Gárdonyi írja: *„A szívet azért rejtette el az Isten, hogy senki se lássa.”* Ezért ítélünk olyan együgyűen. Ezért tanítja azt a kereszténység, hogy eddig még nem volt végleges ítélet. Az üdvözülés, a kárhozat, a purgatórium csak időleges. Nem lehet tudni, hogy Isten hogyan értékeli és ítéli meg az emberek magatartását. Majd az utolsó ítéletkor kiderül.

Belehalnak-e a halak az özönvízbe? *A New Age*

Igen, a vízben élő állatok. Vajon nem ők húzták-e keresztül Isten tervét minden élőlény elpusztítására? S a *Biblia* nem szól arról, hogy Noé akváriumot is vitt volna magával a bárkába.

A kérdés ma azért aktuálisabb, mint máskor, mert éppen olyan időt élünk, amikor a Halak csillagképére rázúdul a Vízöntő. Az asztrológusok azt tartják, hogy igen fontos szellemi és anyagi események, sorsfordulók meghatározója, amikor a tavaszpont (ahol a Nap március 21-én áll) elmozdul, azaz egy csillagképpel tovább tolódik. Erre 2140 évenként kerül sor. Az elmúlt két évezred alatt a Nap a Halak csillagképében volt, tehát a Halak korszaka kb. Krisztus születésekor kezdődött és most ér véget. Következik a Vízöntő kora. Ezért is szimbolizálta a hal Jézust és a kereszténységet. Ebben a korszakban az emberek Istentől való függőségben éltek. Azonban a Vízöntő idején az emberek fejlődnek majd fel isteni fokra – ők, az antropozófus Török Sándor szavaival, a „legkisebb

istenek” –, akik már közvetítők (papok, guruk stb.) nélkül közvetlen személyes kapcsolatba kerülhetnek Istennel (a Kozmikus Intelligenciával). Mint már máshol leírtuk, ezt szimbolizálja a Szentek Szentje kárpitjának széthasadása, amikor Krisztus meghal a kereszten.

Ám ez nem csak európai és keresztény spekuláció, hanem a távoli Kelet vallásbölcseletét is jellemzi. Az indiai védikus tanítások szerint a fejlődés során ekkor következik be az ego (a személyes én) megszűnése és egybeolvadása a világteremtő szellemmel, a brahmannal, tehát megszűnik elszigetelt egyéni létezése. Ezáltal részese és birtokosa lesz igen magasrendű szellemi erőknél. Lehetséges, hogy sokan ezt nevezik „felsőbbrendű embernek”. Más ezoterikusok úgy vélik, hogy ekkor következik be az emberi létforma vége, s az ember leveti testiségét, és tisztán szellemi lényé, talán valami angyalfélévé válik.

A New Age-ben létre fog jönni a közös világvalás, új erkölcsi világrend és kozmikus világkép keletkezik, megszűnnek az államhatárok, az államokként elkülönült gazdasági berendezkedések, egységes anyagi és szellemi kultúra lesz a bolygónkon. Ebben az általános testvériségben hatalmas szellemi erők szabadulnak fel.

Miután ez az elképzelés megszünteti a kereszténység kiemelt helyzetét, a New Age Krisztust besorolja az emberiség legnagyobb szellemei közé,

de Isten fiaként sem fogadja el, s művét nem tarja megváltásnak. Ezért a keresztény szellemi vezetők nagy része sátáni történetet lát a New Age-ben: pontosabban az Antikrisztus idejének eléréjét.

Filozófiai szempontból a New Age a következőket hirdeti:

– A világon minden jelenség összefügg, kölcsönhatásban van egymással, és egy „belső hálózatot” alkot.

– A világ nyílt rendszer, tehát változásra, fejlődésre képes (az evolúció elfogadása).

– Az ember megváltozott tudati állapota újra létrehozza elveszített beilleszkedését a kozmikus harmóniába.

– A tudomány és az ezotéria szervesen kiegészíti egymást, másképpen: holisztikusan összekapcsolódik.

– Az imát a meditáció, a kegyelmet a megvilágosodás helyettesíti majd.

Csábító perspektíva? Csak éppen ki csábít? A Világosság vagy a Sötétség hatalmai?

Ebből ered a New Age-hez fűződő álláspontok polarizáltsága: az izzó gyűlölet és elutasítás és a mámoros lelkesedés érte. Vajon hová vezet ez? Mert ha a szeretet vallásából kinőhetett az inkvizíció, a világtestvériség hitéből nehogy az emberiség legnagyobb szellemi-ideológiai háborúja legyen!

**Nyolcadik beszélgetés:
1999. január 18.**

– Köszönöm, hogy segítettél. Mindig azt a könyvet csúsztattad a kezembe, amire éppen szükségem volt. Mindig azok a gondolatok bontakoztak ki bennem, amelyek tovább lendítettek.

– Segíthettem volna, mert lehetővé tetted. De nem volt rá szükséged.

– Ezekben a hónapokban anyám is sokat járt az eszemben. Éreztem az ő támogatását is. Gyakran tartottam a kezem a kutyáimon. Erőt adtak. És Rongymacska állandóan vibrált és sugárzott. Rombolt bennem és épített.

– Miért?

– Talán azért rombolt, hogy helye legyen az építésnek. Talán azért épített, hogy helye legyen a rombolásnak. Talán azért rombolt és épített, mert egyszerre gyűlölt és szeretett.

– Egy angyal, a halott anyukád meg az állatok. És egy nő, az életedből... Így bontottad szét a könyv szellemének energiáját.

– Tőle jött az energia?

– *Tőle. Mert ez a könyv különbözik a többi írá-
saidtól. Nem vetted észre. Nem csinált könyv, ha-
nem küldött.*

– *Pedig nem vagyok rá méltó.*

– *Valóban nem. De egyszer megértetted, hogy
a kegyelem ingyen van.*

– *Mi a baj velem?*

– *Hogy hosszú évek óta ülsz Isten országának
bejáratánál, és mindenkit, aki kijön, megkérdel,
hogy mit látott, mi történt vele bent. És erről
könyveket írsz. De te sohasem léptél be a kapun.*

– *Hívtak?*

– *Hívtak! Gyerekkorodban a rabbiság. Azután
az antropozófia. Indiában a jóga és a buddhiz-
mus. Ma már szellemi csend van körülötted.*

– *Vagyis hamarosan meghalok?*

– *Ez nem tartozik rád. Megbalsz, ha eljött az
ideje.*

– *Tulajdonképpen már alig félek tőle. Inkább
kíváncsiság van bennem.*

Csend.

– *Miért nem válaszolsz?*

Csend.

– *Tudom, hogy itt vagy. Most és mindörökké.*

Véglegesnek tűnő csend.

Az ezotéria becsülete

Remélem, egyik olvasó barátom sem téved akko-
rát, hogy az eddigieket minden ezotéria elutasítá-
sának, kigúnyolásának gondolja. Ennek ellenére
fontosnak érzem, hogy e nagy és fontos témával
foglalkozva distinkciókat alkalmazzak. Elhatáro-
lom magam minden általános ítélettől: attól is,
amelyik az ezoterikus eszmevilágot az emberiség
megváltójának tartja, és attól is, amelyik sátáni tá-
madásnak véli Isten, Jézus és a keresztény kultúra,
illetve minden vallás ellen.

Lothar Gassmann például a *New Age-t az anti-
krisztusi egységes világvallás útegyengetőjének*
nevezi. Több mint százoldalas tanulmányából ta-
lán elég, ha fejezetcímeket idézek: tudattágítás –
leplezett tévelyítés, teozófia – az antikrisztusi gyö-
kér, ökológia – meggyalázott tudomány, Krisztus –
meggyalázott istennév, pszichológia – kulcs a ha-
talomhoz stb.

Ezután közöl egy hosszú listát – tulajdonkép-
pen egy indexretevésijavaslat lenne, ha még olyan

időkét élénk –, amelyben egy kalap alá véve őket, egyesesen támad tényleges szélhámosságokat és tudományos értékű elméleteket, valódi istenkereső mozgalmakat. Ez utóbbiak közül idézek néhányat, elfoglalt rosszindulatának bizonyítékaként: chabad haszidizmus, zen és mindenfajta buddhizmus, jóga, szúfi, Krisna-tudat, transzcendentális meditáció, az összehasonlító vallástudomány (pl. Eliade), teozófia, antropozófia, asztrológia, taoizmus, Jung pszichológiája, alaklélektan, akupunktúra, autogén tréning, homeopátia, hipnózis, agysebészet, bioenergetika, Alexander-módszer, logopédia, a masszázs minden fajtája, taj csi, vegetarianizmus, bioritmus-elméletek, biofeedback, álmokutató, Kirlián-effektus, lelki folyamatok mérése, tanatológia, parapszichológia, pszichikus élmények kutatása...

Szerinte mindez a Sátán sugalmazása.

Ide tartozik az Assisiben, 1986-ban tartott Békevilág-imanap, a Genfi Ökumenikus Tanács tevékenysége is.

A szülőknél, ha a lebeszélés nem használ, határozottan el kell szakítaniuk a gyermeket a félrevezetőktől.

Gassmann szerint *a legfőbb ellenségnek a csoportdinamikával manipuláló csoportterápia tekintendő*. A csoport az érzelmekkel való manipuláció segítségével a csoportdinamikus diktatúrát akarja megteremteni.

Az elátkozott és ördögküldte „alapítók”: Jacob L. Moreno, Kurt Lewin és Carl Rogers.

Gassmann úgy véli, hogy Moreno elméletében a halott Isten a pszichodramában támad fel azon az áron, hogy a csoporttagok feladják egyéni szellemi szabadságukat.

Lewin sátánisága abban áll, hogy Isten hatalmához hasonlít bitorolva kísérleti módszerekkel meg akarja változtatni emberek, csoportok és népek magatartását.

Rogers támad minden külső tekintélyt – Istenét is –, és az embert mindenek fölé helyezi.

A csoportterápia lelki értelemben szadista orgiákat tart, amelyek során félelmeket, pszichotikus állapotokat, identitáskrizist, sőt öngyilkossági hajlamot hoz létre a résztvevőkben. A keresztény szellemi közösségben nincs soha semmilyen formában közvetlen kapcsolat két ember között, míg a csoport lelki közösségében mély, ősi vágy keletkezik a közvetlen érintkezésre egy másik emberrel. Az *én* és a *te* hamisan szeretetnek nevezett összeolvadása a másikon való erőszakot, hatalomgyakorlást, befolyásolást jelenti. A lelkileg erősebb élvezi a gyöngébb csodálatát vagy félelmét. A pszichikus szeretet nem tudja szeretni az ellenséget, csak a szimpatikus embert. Ezért kizárja szeretetéből a gyöngét és jelentéktelent, és ezzel végső fokon Krisztust is.

Végül a három legnagyobb ördögi kísértésnek

minősített jelenség napjainkban a *popzene*, rendkívül erős ritmusa miatt (ráadásul Lennon állítólag azt a kijelentést tette Londonban, hogy a Beatles hatása nagyobb, mint Krisztusé, és a lelküket is eladták az ördögnek). A második kísértés a *szexuális forradalom*, a harmadik pedig a *drog*. Mindhárom nem erkölcsi okokból, hanem azért, mert tudatállapot-változást hoz létre. S ennél nagyobb bűn nincs.

Mindez a fanatikus számaráság – hogy tapintatosan nevezem meg – keresztény vallástudományként jelentkezik, és jelenleg egyre erősebb támadásba lendül minden ezotéria, s főként a New Age ellen.

A becsület ezotériája

A becsület ezotériája tulajdonképpen az *igazság* reális határokon túlmenő tiszteletét jelenti. Vagyis pl. a hazugságtól nem csak azért ajánlatos tartózkodni, mert erkölcsileg elítélendő a másik ember, emberek félrevezetése, hanem azért is, mert egyes mesterek szerint a *bazugság* olyan, mint egy vak-tában kilótt nyíl vagy puskagolyó: nem lehet tudni, merre, meddig száll, és mit talál el, mit rombol össze.

A becsület ezotériája megköveteli a *tiszta fogalmakat*, az *érthető meghatározásokat*. Az érthetetlen, a sokféleképpen értelmezhető, a ködös és titokzatos megfogalmazás – legyen bármilyen tetszetős és vonzó – hatása mindig destruktív, sötét erők által félremagyarázható, a saját érdekük szerint.

Ezért például a teremtés alaptörténete nem a „Legyen!” – az csak a létrehozás. A *teremtés az elválasztással kezdődik*. Isten megteremti az eget és a földet. Vagyis elválasztja őket egymástól.

Azután elválasztja a világosságot a sötétségtől. És mennyezetet teremt, ami elválasztja a mennyezet felett lévő vizeket az alatta lévőktől. Azután elválasztja egymástól az eget, a vizeket és a szárazföldet. Majd elválasztja a nappalt az éjszakától. És elválasztja egymástól az állatfajokat. Elválasztja a jó és a gonosz tudásának a fáját az örök élet fájától. És elválasztja a férfit és a nőt.

Később Mózes szolgálja törvényeivel elválasztja a tiszta ételt a tisztátalantól, a tejeset és a húsosat, a növényből és az állati szőrből készült fonalat, és tiltja egybeszövésüket, elválasztja a szabad és a tiltott nemi kapcsolatokat. Elválasztja a monoteizmust a politeizmustól, vagyis az egyisten tisztelét a pogányságtól, elválasztja egymástól a népek nyelvét, sőt a népeket és a kultúrákat is.

Ezért ha valaki isten útján akar járni, az elválasztás, a tiszta minőségekben és fogalmakban való gondolkodás ösvényét kell megint csak választania.

Ha ehhez az elvhez hű marad a tudomány, a valóság és a művészet, akkor betöltheti küldetését. De ha nem, ha megtagadja a szellem kifejezésének tisztaságát, akkor pokolba vele!

S mi más a „Legyen világosság!”, mint az első önmegismerés: az anyag önmagára ébred, és döbbenetben nézi a maga alaktalanságát az első derengésben – írja Èapek. Mindezt a művészetre vonatkoztatva így folytatja: Kezdetben magad

vagy a kietlen és pusztá anyag. Te magad, a te éned, a te életed, a te tehetséged – mindez csak anyag. Pusztá és kaotikus anyag, amely felett az Úrnak Lelke lebeg kétségbeesetten, mert nincs hova leszállnia. Neked is az elválasztás útjára kell lépned, hogy az anyag forma legyen, hogy a dolgok éles körvonalat kapjanak és teljes fényükben álljanak előtted.

Csak akkor alkotsz, ha az anyagnak formát adsz; végleges és szilárd határokat alakítasz ki az anyagban, mely végtelen és pusztá. Válassz el, válassz el! Különböznél világod formátlan anyaggá bomlik szét, amelyre még nem szállt le az Isten kegyelme.

S ezért művednek önmagában kell kezdődnie és végződnie, tökéletesen zártnak kell lennie, még a te számodra se legyen benne hely. *Minden sílány és tisztátalan műalkotás arra vezethető vissza, ha valami személyi, egyéni maradt benne. Az ilyen műalkotás nem föld és nem víz, hanem sár, vagyis külön nem választott pusztá anyag.*

No meg az ördög is körülötted ólálkodik. Miután ő maga nem tud alkotni, téged akar megszerezni, az alkotót. Azt súgja, hogy „én vagyok a te zseniális éned”. Mert a művészetben nagyon is megfér egymás mellett a legfennköltebb erény és a legfertelmesebb alávalóság...

Csak a művészetben? És a tudományban, az áltudományban, a bigott és fanatikus vallásosságban,

a hatalmat hajszóló politikában, a jelszavakkal és mítoszokkal megbolondított embertömegekben nem? Akik soha nem választják el az „ezt lehet” és az „ezt nem lehet” elvét egymástól. És ezért amit üvöltenek, amivel rágalmaznak, amivel dobálóznak, az szellemi sár, amitől csak undorodnak a világhatalom hatalmai és követői.

A taizéi mozgalom *A legújabb út a pokol felé*

Roger Schütz református pap alapította 1940-ben. Aki a taizéi közösségbe belép, haláláig tartó szüzességet fogad, engedelmességet és vagyonszegénységet. Erősen karitatív jellegű mozgalom. Aktivitása főként a szegények és a katasztrófásújtotta emberek megsegítésére irányul.

Szellemi fejlődésüket elsősorban meditációval és kontemplatív elmélyedéssel akarják előmozdítani. Krisztust saját lelkük mélyén, saját tudatlanságjukban keresik. Azonban az egyház tanítása szerint Krisztus az Atya jobbán ül, nem pedig az emberi lélekben.

További bűnük a különböző vallások szinkretista egyesítése. Krisztuson kívül néha más vallásalapítókhoz is imádkoznak, Mózeshez vagy Mohamedhez, s rajtuk keresztül Jehovához vagy Allahhoz. Szerintük Krisztus minden vallásalapítóban kijelenti magát. Tehát máris megszegték a legfontosabb parancsolatot: Ne legyen más istened rajtam kívül! A templomban csendben ülnek a pad-

lón, égő gyertyával a kezükben. A csendet néha megszakítja egy ima, vagy egy bibliai idézet felolvasása.

A taizéi mozgalom állandó Krisztus-keresése az ember lelkében nem vezet megtaláláshoz, hanem eltérít Jézustól, hiába uralkodik közöttük áldozatkészség, jóság és barátságosság. Ugyanis nem a mennyei Krisztustól várják a megváltást, hanem az önmegváltásban hisznek, Krisztus megtalálásában a lelkük mélyén. Ezért Schütz szerint a Krisztushoz való imádság a valóságban önimádat. S ha az álmok Freud szerint a tudattalanból érkeznek, közöttük a rémálmok is, hogyan küldhetné ezeket Krisztus?

Az a lényeg, hogy jó cselekedetekkel nem lehet kiérdemelni az üdvösséget, ahogy a taizéiek hiszik. A jó cselekedeteknek nem az emberből, hanem Krisztustól kell erednie, az ember csak a végrehajtója lehet. S ennek megfelelően az ember lelkét is csak Krisztus teheti rendbe, nem a pszichológia, nem a jóga, nem a meditáció. Ezek inkább ártanak az ember lelkének.

Mindez azonban nem jelenti a keresztény egyházak gyűlöletét a taizéi mozgalom ellen! Jelenleg inkvizíciós szigorúságukat feladva jóindulattal és baráttal, a hitre való nyitottságukat tisztelve próbálják helyreigazítani tévedéseiket.

A sötét szoba titka

Régi vicc:

Mi a filozófia? Egy sötét szobában valaki egy fekete macskát kerget.

Mi a vallás? Egy sötét szobában valaki egy nem létező fekete macskát kerget.

Mi az ezotéria? Egy sötét szobában valaki egy nem létező fekete macskát kerget, és megfogja.

De hát ne legyünk profánok! Bár az igazi ezotériának könnyedén el kell viselnie a kételkedést és a humort is. Már csak Terentius mondata miatt is: *Ember vagyok, semmi, ami emberi, nem idegen tőlem.*

Hadd idézzem Thomas Mann álláspontját: *Az élet és benne az emberi létezés eszméjével való megismerkedés megköveteli a szerveslét és a nemlét megismerését is, mely utóbbival megszűnnék a tér és az idő is. Minden átmegy valami másba, nincs közöttük éles választóvonal: az ember az állati, az meg a növényi létbe, a szerves a szerveslétbe, a lét a nemlétbe. Mindennek volt*

kezdete, és minden meg is fog szűnni, tér és idő nélküli semmi lesz belőle, mint létrejötte előtt. Az élet a Földön csak epizód, talán minden létező csupán a semmi és újból a semmi közti közbjáték. Hogyan és mikor következett be a lét első rezdülése a semmiben? Ez valami új volt. Éppen úgy, mint a szervesenbe járuló többlet, amit életnek nevezünk, az a járulékos valami, amely azonban az anyag tekintetében nem újdonság. A szerves és az állati létbe hozzáadódó harmadik játékos elem az **emberi lét**. Érzékelhető az átmenet, de valami meghatározhatatlan jár vele, ahogyan az „élet” által képviselt fordulattal is.

Szerintem az ezotéria törekvés a világ fizikailag nem érzékelhető, de feltehetően létező részének a megismerésére. Izgalmassága és bizonytalansága egyaránt ebből származik. Mindez viszont lehetőséget ad visszaélésekre, hamis szerepek eljátszására, üzleti vállalkozásokra, olcsó misztikára. Ezek a jó- vagy rosszakaratú szélhámosságok legtöbbször úgy lepleződnek le, hogy megpróbálják elmosni a határt a fizikai és a szellemi lehetőségek között. A következő történet (melyet szívesen idézek) erről szól.

Valaha régen, egy könyvnapon az írók sátránál vita bontakozott ki a manószakértő Török Sándor (a *Kököjszi és Bobojsza*, meg a *Gilikoti* szerzője) egyik meséjéről. A mese arról szólt, hogy egy em-

ber nagyon szeretett volna látni egy manót. Útnak indult, és bejárta a világot. Mindenkit megkérdezett, elegáns embereket, rongyosakat, csuhásokat és kardosakat, hol láthatna egy manót? De mindenki kinevette. Végül megöregedve lemondott arról, hogy manót lásson, leült a tenger partján és nézte a vizet. Egy kislány homokozott a közelében. Gondolta: őt még megkérdezi.

– *Kislány! Nem tudnád megmondani, hogy hol láthatnék egy manót?*

– *Dehogynem. Nézd, ott ül egy a sziklán.*

Odanézett, és látta a manót, ahogy a sziklán üldögélt.

Az írók ezt kifogásolták a szocialista realizmus nevében:

– *Azt kellett volna írnod, hogy úgy tűnt neki, mintha egy manó ülne a sziklán.*

– *De tényleg ott ült.*

– *Hogy ülhetett volna? Manó nincs!*

– *Hogyne lenne.*

– *Van!*

– *Nincs!*

Megkérdezték az ott posztoló rendőrt, mint hatósági embert:

– *Biztos úr! Maga szerint van manó?*

A rendőr megpödörte a bajuszát.

– *Miért ne lenne, kérem?*

De nem fogadták el hiteles tanúnak.

– Kérdezzük meg a gyerekeket!

Arra jöttek az óvodások, magyar módra, zsinórra felfűzve.

– Gyerekek! Mit gondoltok, van manó?

Kis csend után a legokosabb kislány ezt felelte:

– Itt, a Kálvin téren nincs manó! De különben van!

Így hát végül az írók abban állapodtak meg, hogy *nem az a babonás, aki hisz a manókban, hanem az, aki azt állítja, hogy szabad szemmel láthatók.*

Erről van szó. Az aura-fényképezésről és auralátó szemüvegről, az angyalokkal való személyes társalgásról pl. magyar nyelven. Arról, hogy valaki fizikai formában lát fehérbe burkolózott kísérteteket, és lehetségesnek tartja, hogy test nélkül kopogjanak, asztalt mozgassanak stb. Tehát ha valaki a belső látást, az imaginációt összetéveszti a fantáziával, a képzelettel. Az imaginatív gondolkodás eggyel magasabb eljövendő intellektuális színvonal, mint amit a racionális elvont fogalmi gondolkodás képvisel. Indiai neve: *manasz*. Szellemi látást jelent, amivel csak egyes magas színvonalon beavatottak rendelkeznek, pl. látomásos próféták. Ez a megismerési szint – amely általánosan hosszú ezer évek alatt fejlődik majd ki – *a világ „képi megélése,”* aminek első csíraszerű jelentkezése a mi kultúránkban a *képzőművészet*. Tudatfejlődés szempontjából ezt követi majd az inspiratív

tudat, a *buddhi*, a világ hangzószerű megélése – elhívások, szférák zenéje stb. Jelenlegi csírája a *zene*. Az emberi fejlődés legvégén éri majd el az emberiség az *intuitív gondolkodást* (átman), amikor már megszűnik a különbség a megismerő szubjektum és a megismert objektív tárgy között. Ez a *teljes azonosulást* jelenti, a „*tat tvam asi-t*”, az „én te vagyok” szintjét.

Előlegül egy *koncentrációs* (nem meditációs!) szöveget ajánlok a zen buddhista Bankeitől:

Amikor előadást tartok, mindenki felém fordul, hogy engem hallgasson. De közben odakint madarak csiripelnek, emberek kiáltoznak, zúg a szél. Ezek a hangok világosan felismerve és megkülönböztetve eljutnak hozzátok anélkül, hogy tudatosan hallani akarnátok. Nem ti hozzátok létre a hallást, vagyis nem az én műveli. Viszont senki más sem hall helyettetek, nem egy másik ember hallását halljátok. Ha így hallgattok befelé, megtapasztalhatjátok a lelketekben hangzó Buddha-tudatot.

Vagyis a sötét szoba az ember lelke, ahol a tudatalanban rejtőző Istennel fogócskázunk, akit nem tudunk megfogni addig, amíg az egónk (az énünk) kergeti. Az ego elől az Isten mindig egy lépést hátrál. Add fel az egódat, és akkor megnyílik a lehetőség, hogy Isten közelébe juss!

Az ezoterikus elmélyedés haszna és veszélyei

Az ezoterikus gondolkodásnak és beavatottságnak semmiféle haszna nincs! Nem leszünk tőle okosabbak, harmoniksabb lelkűek, boldogabbak, s nem feltétlenül alakul ki belső biztonságérzésünk sem. Világi sikerekről – szerelem, üzlet, egészség stb. – nem is szólok.

Az ezotéria tárgya az örök titok, ami létezése óta vonzza az emberiséget, s amire azóta válaszolnak istenek, istenmegtestesülések, próféták, szentek, papok, rabbik, guruk, beavatottak, varázslók, mágusok, kalandorok, szélhámosok, üzleti vállalkozók. De a történelem tanúsága szerint válaszaikat teljesen senki sem hiszi el – még akkor sem, ha hörögve ezt állítják magukról –, legfeljebb a bizonyosság erősebb vagy a sejtés gyengébb fokán la-
tolgatják, netán a tagadás jéghideg álláspontjára helyezkednek.

A valódi hithez három dolog kell. Először az, hogy *valaki ne bírja elviselni az élet ingoványos és kiszámíthatatlan bizonytalanságát*, s bármi

áron biztos talajra akar jutni. A második az, amit Pál apostol a „*remélt dolgok bizonyosságának*” nevez. Fontos dolgokat remélünk: azt, hogy nem semmisülünk meg a halállal, azt, hogy magasabb hatalmak vigyáznak ránk, a jó végül elnyeri jutalmát a rossz a büntetését stb. Aki mindezt nemcsak reméli, hanem biztos abban, hogy így van, annál már kialakult a hit egyik gyökere. A harmadik *a kettős világkép*. Az a meggyőződés, hogy a fizikailag érzékelhető, mikrokozmosz, tehát térben és időben létező valóságon – az indiaiak szerint esetleg káprázatokon – kívül létezik egy makrokozmosz, tehát téren és időn kívüli szellemi világ is. *E három gyökér együtt növeszti fel és virágoztatja ki a hitet*. Miféle materiális haszon származhat ebből? Lelkileg talán annyi, hogy valaki kevésbé fél az élettől és a haláltól. Ámbár sok kutatás azt bizonyítja, hogy amikor a meghalás lehetősége valóban közel jön – vallásától, hitétől, egészségesen vallott álláspontjától, a halálról alkotott képzetektől függetlenül –, mindenkit megérint „a torzképző halál rideg szele”, ahogy Lucifer mondja.

Hagyjuk tehát a hasznosságot. Ám az ezotériában való túlságos elmélyülés veszélyeiről szólnunk kell. Ősi bölcsesség: *Aki nagyon mélyen néz az örvénybe, arra az örvény visszanéz!* Kiállod-e, ha visszanéz rád egy emberfeletti, az emberi léten túli kozmosz erő?

Jákob azt mondja látomása után: *Milyen rettene-*

tes ez a hely! Itt átjárás van ég és föld között. Vajon szellemileg meg lehet-e érinteni egy embernél sokkal nagyobb szellemi erőt – minden reduktor, mint pl. a vallásos rítus hiányában – anélkül, hogy mint a testet a magasfeszültségű elektromos áram, elpusztítaná, szétzilálná, örületbe kergetné a lelket is? Nem azért, mert bántani akarja, hanem a közöttük lévő hatalmas energiakülönbség miatt. Más veszélyek is lappanganak.

Az ezotériába túlságosan elmélyült ember – Füst Milán szavaival élve – könnyen „*boldvilágfalóvá*” válhat. Ez mit jelent? Azt, hogy az ember realitásérzéke éppen úgy sorvad, mint az izomzata, ha nem használják, ha nem figyelnek a feedback-ekre, hanem a képzeletük, kizárólag az érzelmeik és indulataik, a hízelgő mítoszok és jelszavak csábítóan hamis tájain bolyonganak.

Az ezoterikus élmény ellenőrizhetetlen és korrigálhatatlan. S miután csak egyetlen embernek szól, minden úgynevezett mester értelmezése kérdéses. Inkább hallgass róla, és várd, amíg az élmény értelmezni kezdi saját magát! Hogyan? Esetleg hirtelen megvilágosodással, esetleg az élményt megelőző és követő történések figyelmeztetését megértve.

Mindez azt jelenti, hogy az élet dolgait nem szóríthatják háttérbe ezoterikus történések. Lehet, hogy Isten szemében végül is minden mindegy, de azért ki kell fizetni a számlát a hentesnél. S

nem szabad azt sem elfelejteni, hogy valamennyi vallás tanítása szerint *a természetjog mindig megelőzi az isteni jogot*. Ha egy püspök mise közben hasgörcsöt kap, elnézést kér a hívektől, kimegy, majd visszatérte után folytatja a szertartást. A zsidó vallási törvény szerint szombaton nem szabad ugyan dolgozni, de a sürgős műtétre szoruló beteget azonnal meg kell operálni. Krisztus tanítványai szombaton kalászt téptek, mert éhesek voltak.

A kundalini-energia

Manapság az ezoterikus szerzők – főleg a jógával foglalkozók – gyakran hivatkoznak a *kundalini-pontra* vagy az alvó kundalini-kígyóra vagy arra a szunnyadó kundalini-energiára, amely a gerincoszlop tövében nyugszik. Különböző jóga- és meditációs gyakorlatok hatására a kundalini-energia felébredhet, és lassan – akár egy kígyó – emelkedni kezd, felkapaszkodik a gerinccsatornában az agy felé. Felfoghatjuk ezt a folyamatot a megvilágosodás kezdetének is. Emelkedése során a gerincvelő több pontján fájdalomérzet keletkezhet. Ezeket a pontokat nevezik a kundalini útját akadályozó idegrendszeri blokkoknak, amelyek ellenállást tanúsítanak a kundalini-energiával szemben. A fájdalom akarattalan mozgást hozhat létre, mind testileg, mind lelkileg, hangulatilag. Tehát nemcsak pszichés, hanem fiziológiai hatásokat is létrehoz. Ezeknek a feszültségét a kundalini előbbutóbb önerejéből feloldja, és szabad utat nyit magának. Másképpen fogalmazva: áthalad a csakrá-

kon, s ha kell, megtisztítja, működésbe hozza őket. Tehát útja végül is tisztító és rendező hatású. Végül a kundalini-energia a fejtetőn összpontosul. Majd a fejtető felől az arcon, a garaton, a mellkasokon keresztül lefelé áramlik egészen a hasig.

Nyitva marad a kérdés, hogy a fent leírt folyamat csak misztikus elképzelés vagy van valamilyen objektíven megfigyelhető megfelelője. Ugyanis néhány kísérő testi tünet, minden kundalini-feltételezés nélkül, kizárólag fiziológiailag is magyarázható. Mégis az ezoterikusok hajlamosak az ilyen tüneteket fizio-kundalini-jelenségnek nevezni. Ebben rejlik a kundalini ébredésének adott esetben testi és lelki betegségeket gyógyító hatása.

Itt jelentkezik az első jelentős probléma. A kundalini-energiák emelkedése tudatállapot-változást hozhat létre. Ezt a tudatállapot-változást sok klasszikus irányt követő pszichiáter szkizofréniának diagnosztizálja. A modernebb szemléletűek szerint vannak megbízható megfigyelések és diagnosztikai eszközök, amelyek segítségével megbízhatóan el lehet választani a szkizofrén elmebetegséget a fizio-kundalini-folyamattól. Ámde ehhez klinikai, patológiai, differenciáldiagnosztikai tudás kell. Legyen annyi elég, hogy megállapítható legyen: valaki ön- és közveszélyes-e, agresszív-e, homályosan fejezi-e ki magát? Mindez inkább a pszichotikusokra jellemző. A kundalini-ébredés-re viszont inkább jellemző a végtagok re-

megése, a zsibbadás vagy a viszketés, fényjelenségek belső érzékelése, rövid ideig tartó fejfájás, néha halk ciripelő, füttyülő hangok érzékelésének illúziója. Ezek a tünetek az ébredés előrehaladásával spontán megszűnnek. Nem kell tőlük szorongani. Nem kell ellenük gyógyszereket szedni, pszichoterápiával gyógyítani, mert nem betegség.

A lényeg az, hogy a kundalini-energia szétárad a testben, és végül gyógyító, rendező, aktivitást és hatékonyságot fokozó hatású.

Miért?
Egy saru, egy köpeny
és egy kis fény

Lapozgatom, amit eddig papírra vetettem. Miért is írtam? Mert kikíváncozott belőlem? Mert óvni akartam az elmédet és a lelkedet? Mert haragudtam az ezotéria kiárusítóira?

Kiknek írtam? Akiknek végső soron elég lenne egy saru a talpuk alatt, egy köpeny a testükön és egy kis fény a homlokukon. Kik segítettek írás közben? Akiknek elég volt egy saru a fáradt talpuk alatt, egy köpeny a sovány testükön és egy kis fény a mindig magasba emelt homlokukon. Lehet, hogy emberek vették őket körül, de akkor is mindig egyedül voltak a csillagos vagy csillagatlan világéjszakában.

Nehezen és sokáig dolgoztam rajta. Remélem, hogy a sorok között soha nem villant meg arany, nem gomolygott tömjénfüst, nem lebbentek meg sem fekete, sem hímzett, sem csíkos rituális ruhadarabok. Remélem, hogy még halkán sem lehetett hallani soha a szférák zenéjét. Remélem, hogy

még derengő sziluettekben sem voltak láthatók szentek, csodatevők, világtitkok tudói. Remélem, nem szólalt meg semmiféle *jós, bonc*, „*a ferde vajákos, ki cifra regéknek / gőzébe botorkál, csürhe-silányok, / kik csalva, csalatva egy jelre lebulnak*” – ahogy Kosztolányi nevezte őket –, csak olyan, „*ki érzi a földet, / tapintja merészen a görcsös, a szörnyű / Medúza-valóság köiszonnyatját, / s szól: 'ez van', 'ez nincsen', / 'ez itt az igazság', / 'ez itt a hamisság', / s végül odadobja férgeknek a testét.*”

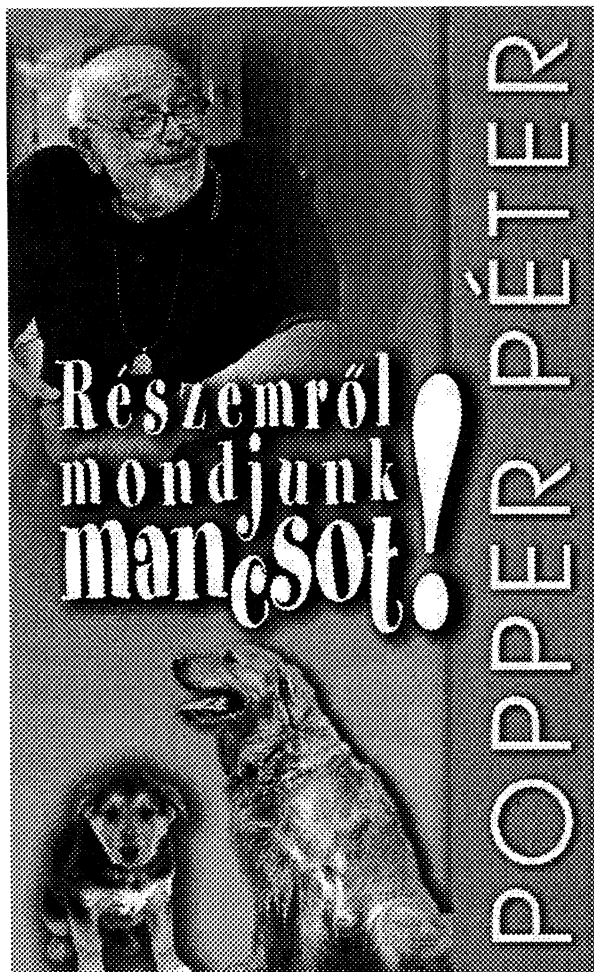
Ezt az írást nem tudtam befejezni. Csak abba hagyni lehetett.

Most abbahagyom. 189 oldal lett. Közel 22 000 szó. És közel 160 000 karakter.

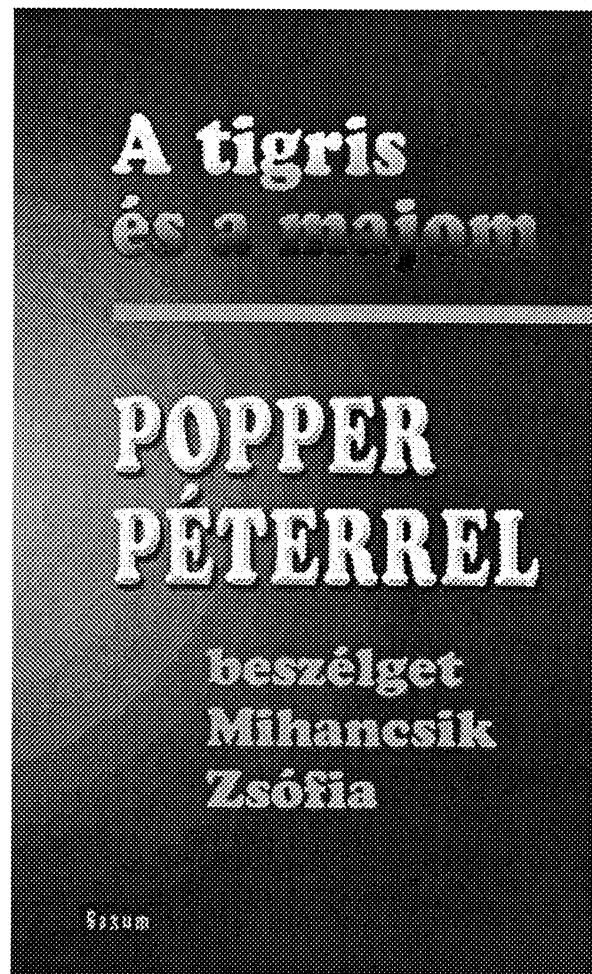
Csuang-cu sorai járnak az eszemben:

*A varsa célja a halfogás, és amikor megfottuk a balat, a varsát elfelejthetjük.
A nyúlkelepce célja a nyúlfogás, és amikor a nyulat megfottuk, a kelepécét elfelejthetjük.
A szavak célja gondolatok átadása, és amikor a gondolatokat megértették, a szavakat elfelejthetjük.
Olyan embert keresek, aki elfelejtette a szavakat. Vele szeretnék beszélgetni.*

Vége

Ára: 2500 Ft

Ára: 2800 Ft

Sorozatszerkesztő: Popper Péter
ISBN 978 963 248 038 1
ISSN 15 87 74 93
Kiadja a Saxum Kiadó
Felelős kiadó: Jenei Tamás igazgató
Felelős szerkesztő: Palcsó Mária
Nyomdai előkészítés: Pintér László

Nyomás: Szekszárdi Nyomda Kft.
Felelős vezető: Vadász József igazgató